

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Postoj České republiky a Velké Británie k Evropské unii

Position of the Czech Republic and Great Britain to the European Union

Student: Bc. Kateřina Palyzová
Vedoucí diplomové práce: Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.

Ostrava 2013

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Kateřina Palyzová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva
Specializace: 00 Eurospráva
Téma: **Postoj České republiky a Velké Británie k Evropské unii**
Position of the Czech Republic and Great Britain to the European Union

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Česká republika a Velká Británie – vývoj vztahů k Evropské unii
3. Postavení České republiky a Velké Británie v Evropské unii
4. Současný pohled České republiky a Velké Británie na Evropskou unii
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FIALA, Petr. *Evropeizace zájmů. Politické strany a zájmové skupiny v České republice*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN 978-80-210-4920-8.

MORGAN, Kenneth O. *The Oxford Illustrated History of Britain*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009. ISBN 978-0-19-954475-2.

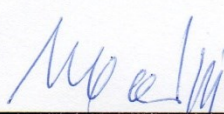
VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.

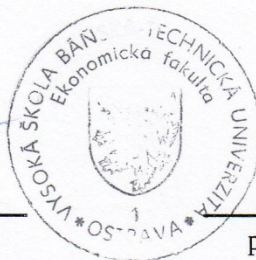
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

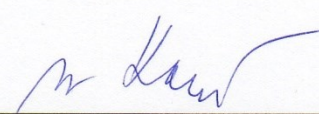
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 26.04.2013

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení:

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně.
A všechny použité zdroje uvádím ve své práci.“

V Ostravě dne 26. 4. 2013

.....
Bc. Kateřina Palyzová

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala panu Ing. Radomíru Kaňovi, Ph.D. za odbornou pomoc a vedení při tvorbě mé diplomové práce.

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Česká republika a Velká Británie – vývoj vztahů k Evropské unii	7
2.1 Integrovační snahy v Evropě	7
2.2 Poválečná Evropa.....	8
2.3 Počátky Společenství.....	9
2.3.1 Pařížská smlouva	11
2.3.2 Římské smlouvy	12
2.3.3 Slučovací smlouva a první rozšíření Evropských společenství	13
2.4 Od Evropských společenství ke Smlouvě o Evropské unii	16
2.4.1 Druhé rozšíření a britský rabat	17
2.4.2 Schengenská dohoda a třetí rozšíření	17
2.4.3 Jednotný evropský akt	18
2.4.4 Rok 1989	19
2.4.5 Smlouva o Evropské unii a čtvrté rozšíření	20
2.4.6 Amsterodamská smlouva	22
2.5 Cesta k Lisabonské reformní smlouvě	22
2.5.1 Příprava na páté rozšíření.....	22
2.5.2 Smlouva z Nice a šesté rozšíření	24
2.5.3 Lisabonská reformní smlouva	25
2.6 Česko - Britské vztahy ve 20. století.....	26
3. Postavení České republiky a Velké Británie v Evropské unii	28
3.1 Pojetí mezinárodní ekonomické integrace.....	28
3.1.1 Regionální ekonomická a politická integrace	29
3.1.2 Malá země v ekonomické integraci	30
3.2 Východiska ekonomického růstu	33
3.3 Ekonomická situace České republiky.....	34
3.3.1 Hrubý domácí produkt.....	34
3.3.2 Inflace	35
3.3.3 Nezaměstnanost.....	36
3.3.4 Mzdy	38
3.3.5 Migrace	39
3.3.6 Zahraniční obchod	40

3.4 Ekonomická situace Velké Británie	41
3.4.1 Hrubý domácí produkt	41
3.4.2 Inflace	42
3.4.3 Nezaměstnanost.....	43
3.4.4 Mzdy	44
3.4.5 Migrace	45
3.4.6 Zahraniční obchod	46
3.5 Zahraniční obchod mezi Českou republikou a Velkou Británií.....	47
4. Současný pohled České republiky a Velké Británie na Evropskou unii	49
4.1 Evropeizace v politické sféře	49
4.2 Postoj politických představitelů České republiky a Velké Británie k Evropské unii	50
4.3 Veřejné mínění o Evropské unii.....	53
4.3.1 Základní informace o respondentech.....	53
4.3.2 Zájem respondentů o dění v Evropské unii.....	57
4.3.3 Společná měna euro	60
4.3.4 Respondenti a jejich vztah k Evropské unii	63
5. Závěr	69
Seznam použité literatury	71
Seznam zkratk	76
Seznam tabulek	77
Seznam grafů	78
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	Chyba! Záložka není definována.

1. Úvod

Všeobecný pohled na Evropskou unii je v poslední době velmi ožehavým tématem. Diskuze probíhají nejen mezi širokou veřejností, ale také mezi politickými představiteli členských států. Jako téma této diplomové práce bylo proto zvoleno Postoj České republiky a Velké Británie k Evropské unii. Tyto dva členské státy se dají porovnat z hlediska postoje státních představitelů vůči Evropské unii a také díky své geografické odlišnosti. Tato odlišnost je využitelná při porovnávání přínosu členství v integraci pro malou ekonomiku či naopak pro ekonomiku velkou. Na základě častých výjezdů a dobré znalosti Velké Británie bude pro autora snadnější analyzovat postoj tamního obyvatelstva k Evropské unii.

Dění v Evropské unii ovlivňuje život každého občana členských států, i když si to mnozí vůbec neuvědomují. Evropská unie je stále se měnícím integračním uskupením s rozličnými názory na konkrétní problematiku, proto je zkoumání tohoto problému stále aktuální. Názor obyvatelstva je často ovlivněn názorem vrcholných představitelů dané země k otázkám týkajících se Evropské unie.

Cílem diplomové práce je analyzovat postoj vybraných zemí, tedy České republiky a Velké Británie k Evropské unii. V práci bude zkoumán postoj politických představitelů České republiky a Velké Británie a také názor široké veřejnosti jak na konkrétní problematiku, tak na Evropskou unii jako celek.

První část diplomové práce se bude věnovat historickému vývoji evropské integrace s důležitými mezníky právě pro Velkou Británii a Českou republiku, dříve Československo. U důležitých historických mezníků budou vymezeny postoje a názory vrcholných představitelů těchto dvou států k dané tématice. Historický vývoj je v první kapitole ukončen přijetím Lisabonské reformní smlouvy.

Druhá kapitola vymezuje ekonomickou situaci v obou zemích, a to konkrétně situaci před vstupem a po vstupu do Evropské unie. Vyhodnocení výsledků by mělo jasně ukázat, že ekonomická situace se po vstupu do integrace zlepšila. K tomuto vymezení slouží ukazatele HDP, inflace, nezaměstnanosti, průměrných mezd, migrace a zahraničního obchodu. Díky geografické rozdílnosti vybraných zemí lze z těchto ekonomických ukazatelů odvodit, zda je členství v integraci výhodnější pro malou nebo naopak velkou ekonomiku.

Závěrečná část bude zaměřena na zjištění konkrétních názorů a postojů politických představitelů a široké veřejnosti ve vztahu k Evropské unie. Stěžejní částí třetí kapitoly bude analýza získaných dat z dotazníkového šetření a jejich následné vyhodnocení.

Vyhodnocení dat by mělo analyzovat zájem široké veřejnosti o stav a vývoj Evropské unie. Diskutovaným tématem je například finanční podpora zadluženým státům Evropské unie a negativní postoj velké části společnosti k zavedení společné měny v České republice a Velké Británii.

Mezi metody, které budou v diplomové práci použity, bude patřit sběr dat, srovnávání, analýza a konečné vyhodnocení. Sběr dat byl uskutečněn pomocí dotazníkového šetření. Dotazník byl z důvodu použití ve dvou odlišně mluvících státech vyhotoven jak v českém, tak anglickém jazyce.

2. Česká republika a Velká Británie – vývoj vztahů k Evropské unii

2.1 Integrační snahy v Evropě

První reálné pokusy o vybudování integrace v ranně středověké Evropě byly iniciovány ze strany franských panovníků v čele s císařem Karlem Velikým. Jednalo se o římsko–německou říši opírající se o sdílení společných křesťanských hodnot, známou jako Svátá říše římská. Tato koncepce však po stále narůstajících společenských a v neposlední řadě i ekonomických problémech byla považována za neúspěšný pokus o integraci křesťanského světa.

Z českého pohledu je prvním, nesporně nejvýznamnějším konceptem mírový projekt českého krále Jiřího z Poděbrad z let 1462 - 1464. Cílem Jiřího z Poděbrad bylo vytvořit protitureckou koalici všech křesťanských států, která by zarazila, v té době rychle se rozpínající tureckou říši, a dobyla nazpět Jerusalema. V čele této koalice měl podle Jiřího z Poděbrad stát francouzský král.

Prosadit tuto vizi však nebylo vůbec jednoduché. Proběhla řada, většinou tajných diplomatických jednání, jejichž cílem bylo získat pro tuto vizi uherského krále Matyáše a polského krále Kazimíra. Zásadní překážkou, která hatila plán Jiřího z Poděbrad, byla papežská kurie, se kterou se v tomto projektu nepočítalo, a která vypracovala návrh spolku zemí bezprostředně ohrožených Turky.

Obsahem projektu Jiřího z Poděbrad bylo založení unie, a to na bázi multilaterální mezinárodní smlouvy. Členy unie se mohly stát všechny křesťanské státy.

Návrh projektu počítal také se solidární pomocí všech členských států napadenému státu a veškeré spory se měly řešit jen mírovými prostředky před mezinárodním rozhodčím soudem.¹

Projekt také předpokládal s vytvořením struktury mezinárodních organizací, a to konkrétně s valným shromážděním delegátů, radou panovníků, mezinárodním dozorčím soudem a sekretariátem. Předsednictví mělo být založeno na rotačním principu. Každých pět let se mělo sídlo organizace přenášet do jiné země a prvním sídlem se měla stát Basilej.

¹ SCHELLE, Karel a kol. *Podíl českých zemí na integračních a unifikačních snahách v Evropě*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 214s. ISBN 978-80-7418-048-4.

Mírový projekt Jiřího z Poděbrad sestával z 24-článekového dokumentu, jehož hlavní principy byly precizně propracovány. Tyto principy se v pozdějších letech staly předlohou pro realizaci haagských konvencí z let 1899 a 1907, mírové konference ve Versailles (1919), mezinárodní konference v San Francisku (1945), jejímž výsledkem bylo založení OSN a v posledním pokusu o sjednocení Evropy - vytvořením Evropské unie.

Posledním panovníkem, který prosazoval myšlenku sjednocení křesťanského světa se stejným úmyslem jako mírový projekt Jiřího z Poděbrad, čelit tureckému nebezpečí, byl císař Karel V. (1531 – 1556).

V průběhu let se objevilo mnoho konceptů celoevropské integrace a mnohdy i integrace přesahující evropský kontinent. Cílem těchto konceptů bylo zejména bránit společné hodnoty a semknout se proti nepříteli nebo potenciálního nepřítele integrovat. K myšlence jednotné Evropy se několikrát vyjádřil i Napoleon Bonaparte, jehož plány vycházely z myšlenky Francie jako *Velkého národa* a získání veškeré moci do svých rukou.

Od roku 1848 se začalo uvažovat o vytvoření Spojených států evropských, jejichž vzorem bylo úspěšné sjednocení a vytvoření Spojených států amerických. K příznivcům patřil mimo významné politické osobnosti i Victor Hugo, který myšlenku sjednocení Evropy podporoval pronášením povzbudivých hesel: „Budujme Spojené státy evropské“ či „Budme společnou republikou“.²

2.2 Poválečná Evropa

Druhá světová válka neznamenal pro Evropu jen ztrátu téměř 50 milionů obyvatel, ale hlavně její téměř naprosté zničení. Západní Evropa přišla o své postavení ve světové politice a ztratila i schopnost vlastní obrany. Avšak pohled na evropské ruiny byl podnětem impulsů pro zamyšlení, a to jakou cestou by se měla západní Evropa ubírat dál.³

Odpovědi byly tři návrhy řešení, které vycházely z hodnocení příčin vzniku druhé světové války. Prvním návrhem bylo potrestat poražené Německo likvidací německého průmyslu a přechodem na zemědělskou a pasteveckou produkci. Druhým řešením byl

² SCHELLE, Karel a kol. *Podíl českých zemí na integračních a unifikačních snahách v Evropě*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 214s. ISBN 978-80-7418-048-4.

³ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy*. 2.vyd. Praha: NLN, s.r.o. 2009. 811s. ISBN 978-80-7106-570-8.

komunismus, který měl nahradit kapitalismus. Třetím řešením byly návrhy vytvoření integrace všech evropských národů.⁴

Jedním z hlavních kroků pro usmíření Evropy bylo zlepšit francouzsko-německé vztahy, neboť ty byly jednou z příčin válečných konfliktů v posledních sto letech v evropském i světovém rozměru.⁵

V poválečné Evropě se vytvořily dvě sféry vlivu, americký a ruský. Evropský kontinent byl proto hned po válce rozdělen tzv. železnou oponu a spolu s ní začala tzv. studená válka.

Vliv socialistů a celé levice byl značný dokonce i v Británii, kde v prvních poválečných volbách nečekaně prohrál Winston Churchill. Vedoucí stranou evropské socialistické levice se stala Labour party, která v roce 1945 zvítězila v britských volbách a ujala se vedení s heslem „spojených socialistických států Evropy“.⁶

Jeden z nejvlivnějších britských tisků The Economist přišel s projektem Asociace států západní Evropy, jehož podstatou měla být zóna volného obchodu s řadou nadnárodních pravomocí v oblastech obrany, celní politiky a hospodářské poválečné obnovy. Za největší problém se v té době jevila spolupráce dvou velkých států, Francie a Británie. Avšak ani politici nezůstali s návrhy pozadu. Svůj projekt představil v interview pro Times i Charles de Gaulle, který navrhoval hospodářské společenství mezi Británií, Francií, Belgií, Nizozemskem, Itálií a Švýcarskem. Podtextem tohoto projektu byla trvalá obrana proti Německu. Hlavní poválečnou otázkou tedy bylo, zda zůstat národním státem či vytvořit evropský spolkový stát.⁷

2.3 Počátky Společenství

V září 1946 podepsali evropští federalisté v Hertensteinu svůj akční program, který vyžadoval ustavení federace budované na principech demokracie.

⁴ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie Evropské integrace*. 1.vyd. EKON, Praha 2008. 480s. ISBN 978-80-247-1807-1

⁵ MORGAN, Kenneth.O. *The Oxford Illustrated History of Britain*. 2.vyd. Oxford: Oxford University Press, 2009. 683s. ISBN 978-0-19-954475-2.

⁶ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁷ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy*. 2.vyd. Praha: NLN, s.r.o. 2009. 811s. ISBN 978-80-7106-570-8.

Devatenáctého září téhož roku promluvil Winston Churchill o potřebě vytvořit Spojené státy evropské. Churchill převzal roli iniciátora evropských integračních snah, avšak bez viditelného úspěchu. Na Evropu myslel po celou dobu druhé světové války a byl pro takovou formu evropské unie, která by byla schopna zabránit další velké válce a zabránila by také komunistickému nebezpečí. Churchill radil Evropě, jak by měla vypadat, aniž by zavazoval Británii a svazoval tak pevně její plány.

Situace v Británii se však začala komplikovat. Churchill začal ztrácet oporu mezi politiky i mezi členy své strany a koncem roku 1946 vznikl v Británii tzv. Britský výbor za sjednocenou Evropu jen jako uskupení části konzervativců a liberálů.⁸

Dalším významným krokem bylo podepsání Bruselského paktu, označovaného také jako Západní unie, dne 17. března 1948 mezi Francií, Velkou Británií, Belgií, Lucemburskem a Nizozemím. Pakt byl uzavřen jako kolektivní smlouva o obraně pěti signatářských států a o hospodářské, sociální a kulturní spolupráci s platností na 50 let. Tehdejší prezident USA Truman označil Bruselský pakt za „mrtvě narozené dítě“, avšak mnozí Evropané ho stále považují za jeden ze základních kamenů evropského úsilí o jednotu. V říjnu 1954 byl rozšířen o Německou spolkovou republiku a Itálii a změnil se na Západoevropskou unii.⁹

O měsíc později byla v Paříži vytvořena 17-ti západoevropskými státy Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci, jejíž hlavním úkolem bylo spravedlivé rozdělení finanční pomoci ze strany Spojených států amerických.¹⁰ Spojené státy americké nabídly Evropě finanční a materiální pomoc v podobě Evropského programu obnovy, známého pod názvem Marshallův plán. Plán byl nabídnut všem evropským státům postiženým válkou, avšak Svaz sovětských socialistických republik se tohoto programu nezúčastnil.¹¹

Marshallův plán napomohl růstu HDP západní Evropy o více než 32%. Evropa se však pokoušela sama vytvořit projekty pro hospodářskou spolupráci. Návrhy o sjednocení Evropy byly projednávány na hospodářském kongresu, který se konal 8.-10. května 1948.¹²

Československo bylo tehdy velmocenským rozhodnutím zařazeno do východní části Evropy a překročení tehdejší Železné opony nebylo vůbec myslitelné. I přes tento nepřeklenutelný problém nebyla Čechům a Slovákům idea jednoty a spolupráce cizí. Tehdejší

⁸ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁹ ORT, Alexandr. *Evropa a Evropská unie*. 1. Vyd. Úhlava, o.p.s.. Klatovy 2011. 90 s. ISBN 978-80-905087-0-5.

¹⁰ VEBER, Václav. Tamtéž.

¹¹ KÖNIG, Lubor a kol. *Učebnice evropské integrace*. 2.vyd. Barrister & Princopal, Brno 2007. 389 s. ISBN 978-80-7364-004-6

¹² VEBER, Václav. Tamtéž.

Československá diplomatická aktivita ve Společnosti národů byla vždy vysoce ceněna. V období mezi světovými válkami bylo Československo označováno za demokratický ostrov ve středu Evropy.

Obnovení Československa po květnu 1945 znamenalo zaměření se na spolupráci členských států v protihitlerovské koalici. Nebezpečí tehdy číhalo ze všech stran, a proto se Československo chtělo stát jakýmsi mostem mezi Východem a Západem. Veškeré snahy však byly zničeny rozdělením Evropy železnou oponou na dva velké bloky, ve které se Československo ocitlo na sovětské straně.¹³

2.3.1 Pařížská smlouva

Za konkrétní počátky západoevropského sjednocování tedy považujeme Evropské společenství uhlí a oceli. Návrh na zavedení společné kontroly uhlí a oceli předložil francouzský ministr zahraničí Robert Schuman 9. května 1950.¹⁴ Smlouva, známá také jako Pařížská smlouva, byla podepsána 18. dubna 1951 a signatářskými zeměmi se staly Německo, Francie, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko. Británie podpis odmítla z důvodu, že se nechtěla vázat. Upřednostňovala totiž stále zájmy ve svém impériu a její vláda dala přednost vztahům s USA, které se po druhé světové válce velmi osvědčily. Na druhé straně se také nemohla smířit s faktem, že nová evropská organizace vznikla bez její přímé účasti a vlivu.¹⁵

Řídícím orgánem této Montánní unie se stal Vysoký úřad, u kterého akreditovaly své stálé zástupce i nesignatářské země v čele právě s Británií. Ta dále v srpnu 1952 akreditovala svého zástupce v úřadu, v prosinci 1954 uzavřela oficiální asociační dohodu s Montánní unií a vznikl Společný výbor pro koordinaci.

Jean Monet, nazývaný otcem evropské integrace a první prezident tehdejšího Nejvyššího úřadu¹⁶, byl povzbuzen rychlým přijetím ESUO a začal propagovat ambicióznější plány pro evropskou integraci. Byly tedy vypracovány plány společné obranné organizace, Evropské obranné společenství a Evropské politické společenství.¹⁷

Koncept Evropského politického společenství spočíval ve federálním uspořádání demokratické Evropy a stal se jakousi cestou k Británii v čele s novou Churchillovou vládou.

¹³ MORGAN, Kenneth.O. Tamtéž.

¹⁴ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

¹⁵ VEBER, Václav. Tamtéž.

¹⁶ Předchůdce dnešní Evropské komise.

¹⁷ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. Tamtéž.

Churchill přišel s návrhem spojení mezi Spojenými státy americkými, Velkou Británií, Commonwealthem a Radou Evropy, což byl pro Brity vrchol možné nadnárodní politické spolupráce.¹⁸ Od těchto plánů se však upustilo po zamítnutí Společenství evropské obrany francouzským parlamentem.¹⁹

Z britské iniciativy se však začala vyvíjet nová evropská cesta s cílem hledat „společné úsilí“.²⁰ Ministři zahraničí se proto sešli 1. a 2. června 1955 na konferenci v italské Messině a přijali návrhy tzv. Římských smluv.²¹

2.3.2 Římské smlouvy

Jean Monnet byl nespokojen s dosavadními výsledky sjednocování Evropy a na vlastní pěst založil Akční výbor Spojených států evropských, do něhož přizval špičkové politiky, odboráře a jiné vzdělance z evropských zemí. Cílem bylo zpracovat návrh projektu evropské integrace.

Britský kabinet se účastnil jen prvních setkání a 11. listopadu 1955 oznámil, že se již účastnit nebude z toho důvodu, že navrhovaná smlouva je pro Británii zcela nepřijatelná. „Mluví se tam o zemědělství, což nemáme rádi, o clech, což odmítáme, a o institucích, což nám nahání hrůzu“ (F. Fries).²²

I bez zapříčinění Británie byly připraveny k podpisu dvě smlouvy. Jednalo se o Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství a o založení Evropského společenství pro atomovou energii. Tyto smlouvy byly podepsány 25. března 1957 v Římě šesti členskými zeměmi, Německem, Lucemburskem, Belgií, Itálií, Francií a Nizozemskem.²³

Vytvoření EHS vneslo do evropské integrace nový prvek, jímž byla liberalizace obchodu v Evropě, s cílem odstranit všechny překážky obchodu. Státy mimo EHS se však začaly cítit ostraněny. Z obavy před diskriminací a přehlížením v oblasti bilaterálních vztahů vytvořilo sedm států své vlastní uskupení.²⁴

Z iniciativy Velké Británie tedy vzniklo Evropské sdružení volného obchodu, které se stalo jakousi konkurencí EHS. Zakládajícím dokumentem ESVO byla Stockholmská

¹⁸ VEBER, Václav. Tamtéž.

¹⁹ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. Tamtéž.

²⁰ VEBER, Václav. Tamtéž.

²¹ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

²² VEBER, Václav. Tamtéž.

²³ VEBER, Václav. Tamtéž.

²⁴ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. Tamtéž.

konvence, která vstoupila v platnost 3. května 1960, a která společně s programem EHS zavázala členy odstranit vzájemné obchodní celní tarify.²⁵

Důvodem, proč se Británie nezapojovala do integrace kontinentální Evropy, byl nadstandardní vztah se Spojenými státy americkými. Ještě důležitější však byl vztah k Britskému společenství národů (Commonwealth).²⁶ ESVO nebylo celní unií ale pouze zónou volného obchodu, což bylo důležité právě pro Británii, která si mohla udržet zvýhodněná cla v rámci Britského společenství. Tomuto seskupení se někdy posměšně přezdívalo Společenství jednoho obra a šesti trpaslíků.²⁷

2.3.3 Slučovací smlouva a první rozšíření Evropských společenství

Pouhý rok a půl po spuštění ESVO, 31. července 1961, podala Velká Británie spolu s Irskem a Dánskem žádost o členství v EHS. Změnu postoje Británie k evropské integraci lze vysvětlit úspěchy ES a slibně nastartovanému hospodářskému růstu zakládajících zemí. V roce 1962 došlo také k rozsáhlé dekolonizaci, kdy všechny jednostranně přidružená zamořská území evropských států získala nezávislost. Velká Británie byla dekolonizací dotčena velmi výrazně. Dalším faktorem byly vztahy Velké Británie s USA. Američané naléhali na britskou vládu, aby se přidala k evropské integraci a posílila tak euro-americkou spolupráci.

V roce 1962 podalo své žádosti o členství také Norsko, Španělsko a Portugalsko a vše nasvědčovalo tomu, že rozhovory směřují k úspěšnému konci. Německo bylo velkým příznivcem členství Británie v EHS, Francie v čele s de Gaullem byla však proti. Na konferenci v lednu 1963 francouzský prezident Charles de Gaulle oznámil, že další jednání s Velkou Británií odmítá. Hlavním důvodem veta byla obava z toho, že prostřednictvím Britů budou evropskou politiku ovlivňovat Spojené státy americké. Francie hrála ve Společenství hlavní roli a po přistoupení dalšího velkého státu, by se o tuto pozici musela dělit.²⁸

Netrvalo však dlouho a Británie spolu s Dánskem, Irskem a Norskem obnovila v roce 1967 své žádosti o vstup do EHS. Všechny snahy o členství však byly zmařeny, když de Gaulle opět žádost o přistoupení vetoval. Tentokrát měl jako argument špatný ekonomický

²⁵ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. Tamtéž.

²⁶ VEBER, Václav. Tamtéž.

²⁷ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. Tamtéž.

²⁸ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

stav Británie. Tzv. britský problém se stal hlavním předmětem sporu de Gaulla se zbytkem šestky, která se postavila proti de Gaullovu chování.²⁹

S ohledem na rozšiřující se oblasti spolupráce v rámci Společenství se členské státy dohodly na sloučení tehdejších tří komisí a tří rad do jediné Komise Evropských společenství a jediné rady Evropských společenství, které vznikly dne 8. dubna 1965 podepsáním Slučovací smlouvy. Ta vešla v platnost 1. července 1967.³⁰

Šedesátá léta přinesla mezinárodní uvolnění, takže Československo mohlo začít rozvíjet své obchodní vazby i mimo oblast socialistického bloku. Postupně se začalo obchodovat i přes železnou oponu. Československo se v té době zapojilo do činností institucí působících v rámci Organizace spojených národů. V roce 1965 předložilo Československo Evropské hospodářské komisi OSN memorandum, ve kterém se uvažovalo o vybudování vodních cest, dálniční a železniční dopravy a o modernizaci plynovodů a ropovodů. Všechno mělo přispět ke spolupráci Východu a Západu.³¹

Na konci 60. let se zdálo, že je Evropa v otázce sjednocení stále na začátku a nemůže se hnout z místa. V srpnu 1968 napadla vojska Varšavské smlouvy Československo, a vztah Východu a Západu se zkomplikoval.³² I přes zmrazení Československého úsilí o jednotu v Evropě nezmizel jeho zájem o evropský mír a hospodářskou spolupráci. Československo podporovalo přípravy na Konferenci o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, která se uskutečnila počátkem sedmdesátých let. Československá socialistická republika byla také jedním z hlavních iniciátorů založení Mezinárodní investiční banky a podporovala koordinaci dlouhodobých národohospodářských plánů.³³

V prosinci 1969 byl do nizozemského Haagu svolán summit, na kterém byly projednány tyto oblasti:

- rozšíření ES o čtyři nové členy (Velkou Británii, Irsko, Dánsko a Norsko);
- odsouhlasení dohody o vlastních zdrojích institucí Společenství;
- přijetí plánu realizace hospodářské a měnové unie;
- zahájení společné zahraniční politiky;
- prohlášení francouzského prezidenta G. Pompidou.

²⁹ VEBER, Václav. Tamtéž.

³⁰ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

³¹ MORGAN, Kenneth O. Tamtéž.

³² VEBER, Václav. Tamtéž.

³³ MORGAN, Kenneth O. Tamtéž.

Z pozice Velké Británie se jednalo o setkání významné, neboť zde bylo projednáváno právě rozšíření Evropského společenství. Oficiální rozhovory s „novými“ členskými státy (Velká Británie, Irsko, Dánsko, Norsko) byly zahájeny v dubnu 1970. Británii ve vyjednávání zastupoval předseda konzervativní vlády Edwarda Heatha, který se po předčasných volbách roku 1970 stal novým premiérem. Heath volil politiku skromných požadavků a usiloval o co nejrychlejší ukončení rozhovorů.³⁴

Británie požadovala, aby byly rozhovory zaměřeny na problémy zemědělské politiky, obchodní vztahy s Commonwealthem, a v první řadě na britský finanční příspěvek do Společenství. Velká Británie dovážela podstatně větší díl domácího produktu než země Společenství a aplikace zásady, že všechna vybraná cla za zboží dovážená z nečlenských zemí poputují do společného rozpočtu, by z Británie vytvořilo největšího přispěvatele.³⁵

Většina příznivců mezi politiky pocházela z řad konzervativců, kteří zastávali názor, že zemi vzhledem k ekonomické situaci nic jiného nezbyvá, než se přizpůsobit a stát se členem Společenství.

V červenci 1971 vydala Velká Británie Bílou knihu o přistoupení k Evropským společenstvím, kde se také uvádělo, že členství Británie v Evropském společenství je životně důležité z hlediska britské ekonomiky a britských zájmů. Největší pozornost vzbudila dohoda o postupném nárůstu příspěvku do společného rozpočtu ES, kdy měla Británie začít na 8,64% společného rozpočtu a končit na 18,92%, což se na první pohled nezdálo spravedlivé, neboť podíl Británie na HDP Společenství byl 16%, zatímco platit mělo skoro 19%.

Z obavy před odmítnutím členství v ES veřejností se Británie rozhodla hlasovat jen mezi zastupitelskými sbory, a tak se Británie stala jedinou kandidátskou zemí, kde se nekonalo referendum.

Smlouvy o přistoupení Velké Británie, Irska a Dánska byly nakonec podepsány 22. května 1971 a ve stejný den byly také schváleny Radou ministrů. Tyto země se staly oficiálními členy ES dne 1. ledna 1973, kdy Smlouvy o přistoupení vešly v platnost.³⁶ Do Evropských společenství tak přistoupili tři z původně čtyř kandidátských zemí. Norské

³⁴ VEBER, Václav. Tamtéž.

³⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. Rozšiřování ES/EU. 3. vyd. Mezinárodní politický ústav Masarykovy Univerzity, Brno 2003. 248s. ISBN 80-210-3041-0.

³⁶ VEBER, Václav. Tamtéž.

referendum vstup do Společenství zamítlo kvůli strachu norských rybářů a farmářů z dopadů vstupu do ES právě na tyto sektory.³⁷

2.4 Od Evropských společenství ke Smlouvě o Evropské unii

Po příchodu nových členských států se vyskytly těžkosti v podobě zpomalení chodu institucí Společenství. Situaci v 70. letech nepomohla ani hospodářská krize způsobená ropnými šoky a vrcholící jednání mezi Východem a Západem. Nejvýznamnějším krokem pro znovurozhýbání Společenství bylo ustanovení Evropské rady (1974) na summitu v Paříži, Evropská rada se stala vrcholným orgánem představitelů členských zemí Společenství.³⁸

Politici představitelé se sešli v roce 1975 v Rambouilletu, aby se poradili, jak čelit ropné krizi. Schůzky se zúčastnilo šest zemí (Francie, Itálie, Japonsko, Německo, USA a Velká Británie), takzvaná skupina G-6, později rozšířená o Kanadu na G-7.³⁹

Na přelomu července a srpna roku 1975 byl v Helsinkách podepsán tzv. Závěrečný dokument, který završil několikaleté jednání o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Závěrečný dokument obsahoval tři části:

- návrh opatření k odvrácení hrozby konfliktu mezi Východem a Západem;
- návrh opatření k posílení technicko-ekonomické spolupráce;
- přijetí ustanovení o lidských právech se závazkem respektovat svobodu myšlení, svědomí a vyznání.⁴⁰

Podpis Závěrečného dokumentu přinesl zvýšenou pozornost v oblasti lidských práv, což silně ovlivnilo situaci v socialistických zemích. Závěrečný dokument byl podpořen i na Konferenci evropských komunistů v Berlíně. Díky podpoře Závěrečného dokumentu komunisty, byly v Československu ratifikovány dokumenty OSN. Přijetí helsinských zásad také usnadnilo vznik Charty 77, občanskou iniciativu kritizující politickou a státní moc v oblasti lidských práv a svobod, která silně ovlivnila politické myšlení v Československu.⁴¹

³⁷ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

³⁸ VEBER, Václav. Tamtéž.

³⁹ MORGAN, Kenneth O. Tamtéž.

⁴⁰ BĚLINA, Pavel a kol. Dějiny Evropské civilizace II. 1.vyd. Paseka, Praha 1997. 322s. ISBN 80-7185-100-0

⁴¹ MORGAN, Kenneth O. Tamtéž.

2.4.1 Druhé rozšíření a britský rabat

Na začátku 80. let se Společenství rozšířilo a dalšího člena - Řecko. Řecko podalo žádost o členství již na konci padesátých let, ale s ohledem na jeho špatnou rozvinutost hospodářství získalo jen statut přidruženého člena. Přibližování však bylo přerušeno roku 1967 vojenským převratem v zemi a následným zavedením plukovnického režimu. Plukovnický režim padl v roce 1974 a členské státy Společenství okamžitě zahájily předstupní rozhovory, aby podpořily rozvoj demokracie v zemi. Řecko se dne 1. ledna 1981 stalo desátým členem Společenství.⁴²

Zvyšující se počet členských zemí vedl rovněž k reformě rozpočtu. Největší událostí byl v tomto smyslu summit ve Fontainebleau, který se svým významem mohl rovnat summitu v Haagu. Nejvýznamnější osobnost tohoto summitu, britská premiérka Margaret Thatcherová, předložila ke konečnému projednávání tzv. britský problém, který se týkal britských příspěvků do společné pokladny.⁴³ Thatcherové se podařilo získat pro Velkou Británii jednorázové vrácení 1 miliardy ECU⁴⁴ jako náhradu za předchozí nepřiměřeně vysoké příspěvky do rozpočtu Společenství. Velká Británie měla také ročně dostávat 66% rozdílu mezi svými platbami z DPH do rozpočtu a celkovými příjmy z rozpočtu.⁴⁵

2.4.2 Schengenská dohoda a třetí rozšíření

Státy Společenství se v první polovině 80. let dohodly na společném cíli, a to na zrušení kontrol osob na vnitřních hranicích. Zrušení kontrol se mimo kontroly na hranicích týkalo také letišť, přístavů, sladění vízové a azylové politiky a založení společného pátracího počítačového systému. Schengenská dohoda byla podepsána 14. června 1985 a jejími členy se staly Francie, Německo, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko. Velká Británie se spolu s Irskem k této dohodě nepřipojily⁴⁶ a na svých hranicích mohou provádět jakékoli kontroly osob.⁴⁷

Dalšími státy, které následovaly Řecko v přidružení se ke Společenství, byly Španělsko a Portugalsko. Španělsko podalo spolu s Portugalskem žádost o asociační dohodu

⁴² KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

⁴³ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁴⁴ Košová měnová jednotka zemí Evropských Společenství, která sloužila k zúčtování mezinárodních operací.

⁴⁵ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

⁴⁶ Schengenskou dohodu podepsaly v roce 2000, ale účastní se pouze policejní a justiční spolupráce.

⁴⁷ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

v roce 1962.⁴⁸ S ohledem na diktátorské režimy v obou zemích však byly žádosti o vstup zamítnuty. Společenství s nimi zahájilo vyjednávání až na konci sedmdesátých let, teda až poté, kdy byl v Portugalsku svržen Caetano (1973) a ve Španělsku zemřel Franco (1975). Obě země nakonec vstoupily do Společenství podepsáním přístupové smlouvy dne 28. března 1985 s platností od 1. ledna 1986.

2.4.3 Jednotný evropský akt

Nový impulz evropské integrace byl vyvolán podpisem Jednotného evropského aktu dne 28. února 1986. JEA měl dopomoci k naplnění závazku stanoveného již Smlouvou o založení EHS, tedy dosažení volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu. Cíl tedy zůstal stejný a název se změnil ze společného na jednotný vnitřní trh.⁴⁹

Británie byla již od prvního návrhu jednotného vnitřního trhu roku 1981 proti jakýmkoli změnám a spolu s Řeckem a Dánskem hodlala stát mimo. Británie se nezúčastňovala pracovních jednání a o jejich výsledcích se nechávala informovat pouze písemně, proto všechny překvapilo, když M. Thatcherová souhlasila s konečnou verzí dokumentu. Podle svědků ji však k podpoře dokumentu donutil její ministr zahraničí Geoffrey Howe a Thatcherová v zápětí prohlásila, že tento dokument je jejím posledním krokem k evropské integraci a dál už ji nepodpoří ani o píď. Jednotný evropský akt měnil tři výchozí integrační smlouvy (Smlouvu o EHS, Smlouvu o EURATOM, Smlouvu o ESUO) a v platnost vešel 1. července 1987.

Stejně jako u vyjednávání Jednotného evropského aktu měla Británie připomínky i v průběhu vyjednávání v oblasti sociální. Německo, Francie a hlavně Komise, vedená Jacquesem Delorsem, doporučovala co nejužší sladění parametrů sociálního zabezpečení na evropské politické rovině, zatímco Británie a její spojenci chtěli maximum prostoru pro členské státy. Materiál Sociální dimenze vnitřního trhu se podařilo předložit na jednání Evropské rady v červnu 1989. Británie však předložený dokument ostře kritizovala, a proto byl dokument vrácen k přepracování. Ani upravený text Británie nepodpořila a z původně ctižádostivého dokumentu se stala jen příloha Smlouvy o Evropské unii.

J. Delors se však nenechal neúspěchem odradit a začal podporovat vytvoření Hospodářské a měnové unie. Francouzští ekonomové Delorse podporovali, zatímco Německo

⁴⁸ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁴⁹ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

se přidalo na stranu Británie s tvrzením, že žádná integrace, centrální banka nebo společná měna nejsou pro řešení měnové otázky v Evropě nezbytné. Po předložení „Delorovy zprávy“, která byla jakýmsi třístupňovým plánem k zavedení společné měny, přišla Británie s vlastním návrhem měnové integrace. Složitá jednání nakonec vyústila ve Smlouvu o Evropské unii.⁵⁰

2.4.4 Rok 1989

Politický převrat ve střední a východní Evropě výrazně poznamenal situaci v západní Evropě. Proces rozpadu východní Evropy skončil radikálními změnami v letech 1988-1991 a Ruská federace zaujala místo Sovětského svazu. Téměř všechny svazové republiky dosáhly samostatnosti. Německý proces sjednocování byl nepřehlédnutelnou součástí celého procesu zániku komunistického systému ve východní a střední Evropě. Následné jednání různých institucí Společenství se zeměmi postkomunistické Evropy však bylo náročné a vyvolalo vlny nespokojenosti a nedorozumění.⁵¹

V Československu posílily od srpna 1988 projevy občanské nespokojenosti, které se i přes nasazení policejních sil nepodařilo zastavit. Potlačení vzpomínkové demonstrace studentů na Národní třídě v Praze dne 17. listopadu 1989 se pak stalo impulsem střetu s totalitní mocí. Po následujících dvou týdnech plných stávek a demonstrací se komunistický režim zhroutil. Koncem prosince byl zvolen novým prezidentem disident, dramatik a vedoucí osobnost hnutí Charta 77 Václav Havel. Z ústavy byl také vypuštěn článek o vedoucí úloze Komunistické strany Československa.⁵²

V lednu 1990 přišel Václav Havel s myšlenkou vytvoření skupiny, o níž se stále na úrovni Evropské unie mluví. Visegradská skupina sestávala původně ze tří zemí - Polska, Maďarska, Československa (po roce 1993 Česko a Slovensko). Václav Klaus, tehdejší český premiér, v rozhovoru pro francouzský deník Le Figaro prohlásil, že Visegrad se nás netýká a že se jedná o proces, který zcela uměle vyvolaly západní země. Jeho postoj k jakékoli integraci byl tedy negativní již od počátku.

⁵⁰ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁵¹ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁵² BĚLINA, Pavel a kol. Tamtéž.

Nová československá diplomacie začala podrobně zkoumat možnosti, jak se zapojit do evropské integrace, a ještě v roce 1991 se podařilo dohodnout vstup Československa do Rady Evropy a zahájit společně s Maďarskem a Polskem jednání o přidružení ke Společenství.⁵³

Během začátku 90. let uzavřely státy střední a východní Evropy asociační dohody s ES⁵⁴. V té době nejdůležitější dohoda byla podepsána v roce 1991 jako tzv. Středoevropská zóna volného obchodu. Ta urychlila liberalizaci obchodu právě mezi Československem, Maďarskem a Polskem. Později došlo k rozšíření CEFTA⁵⁵ o Slovinsko, Bulharsko a Rumunsko.⁵⁶

2.4.5 Smlouva o Evropské unii a čtvrté rozšíření

Smlouva o Evropské unii byla přijata na zasedání Evropské rady v Maastrichtu ve dnech 9. - 10. prosince 1991 a oficiálně byla podepsána ministry zahraničí všech členských států 7. února 1992. Smlouva, nazývaná také jako Maastrichtská smlouva, vstoupila v platnost 1. listopadu 1993.

Maastrichtská smlouva je postavena na koncepci tří pilířů a přinesla:

- požadavek na budoucí společnou měnu (hospodářskou a měnovou unii);
- přidružení postkomunistických zemí, které se vrátily k demokracii;
- zavedení evropského občanství;
- přijetí Sociální charty (bez Velké Británie);
- posílení pravomocí Evropského parlamentu a pole působnosti pro hlasování kvalifikovanou většinou v Radě;
- vytvoření Výboru regionů s konzultativním charakterem;
- čtyři konvergenční kritéria pro vstup do Evropské měnové unie;
- zavedení pojmu Evropská unie.⁵⁷

⁵³ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁵⁴ Česká republika podepsala asociační dohodu 4.10.1993.

⁵⁵ Současnými členy CEFTA jsou Chorvatsko, Makedonie, Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Kosovo, Moldavsko a Srbsko.

⁵⁶ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. Tamtéž.

⁵⁷ VEBER, Václav. Tamtéž.

Vzhledem k dalšímu plánovanému rozšíření stanovila Evropská rada na svém zasedání dne 22. března 1993 tři požadavky na členství v EU známá jako Kodaňská kritéria:

- přistupující stát musí být stabilním demokratickým systémem, který zajišťuje nadvládu práva, ochranu lidských práv a respektování práv menšin;
- přistupující stát musí mít fungující tržní ekonomiku, která bude schopna se vypořádat s konkurenčními tlaky a tržními silami uvnitř EU;
- přistupující stát musí zajistit začlenění legislativy ES do národní legislativy a garantovat schopnost převzít závazky plynoucí z členství, a to včetně ztotožnění s politickými, hospodářskými a měnovými cíli.⁵⁸

Souběžně s ratifikačním procesem Smlouvy o Evropské unii probíhala jednání čtvrtého rozšíření. Ke Společenství se chtělo připojit Švédsko, Norsko, Finsko a Rakousko.⁵⁹ V Norsku se však opakovala stejná situace jako v roce 1973 a bylo opět dosaženo záporného výsledku referenda.⁶⁰ Datum podání žádosti o členství Švédska, Finska a Rakouska se různilo. Tyto tři státy nakonec vstoupily do Společenství dne 1. ledna 1995.

Již během ratifikace Smlouvy o Evropské unii byli někteří politici nespokojeni a předložili možné změny této smlouvy. Diskuse nakonec vyvrcholila sestavením šesti základních otázek, které byly projednávány na mezinárodní konferenci v Turíně roku 1996.

Projednávanými otázkami byly:

- pokračování procesu integrace;
- posílení úlohy Evropského parlamentu;
- společná zahraniční politika a Společná zemědělská politika;
- společná obchodní politika;
- rozšíření oblastí, ve kterých by se hlasovalo kvalifikovanou většinou;
- zahrnutí otázky zaměstnanosti do Maastrichtské smlouvy.

Postoj Velké Británie, tehdy v čele s premiérem Johnem Majorem, byl proti jakémukoli návrhu. Británie tak byla tradiční brzdou, která nesouhlasila s jakýmkoli přenesením svrchovanosti na kterýkoli nadnárodní orgán.⁶¹

⁵⁸ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

⁵⁹ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁶⁰ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

⁶¹ VEBER, Václav. Tamtéž.

2.4.6 Amsterodamská smlouva

Celý proces formování novinek byl velmi zdoluhavý. Británie opakovaně blokovala jednání a zlom nastal až v květnu 1997, kdy se do čela britské vlády dostal ambiciózní labourista Tony Blair.

Konečný dokument byl nakonec oficiálně podepsán 2. října 1997 v Amsterdamu. Ratifikační proces probíhal celkem bez větších problémů a Amsterodamská smlouva vstoupila v platnost 1. května 1999. Smyslem této smlouvy bylo novelizovat základní dokumenty evropské integrace a především Smlouvu o Evropské unii. Smlouva je jakýmsi pokusem o zpřehlednění a celkovou revizi a zachovává tři „maastrichtské“ pilíře. Novinky lze shrnout do pěti základních bodů:

- svoboda, bezpečnost a soudnictví;
- Unie a občan;
- zahraniční a bezpečnostní politika;
- instituce Unie;
- posílení spolupráce a flexibilita.⁶²

2.5 Cesta k Lisabonské reformní smlouvě

Cesta k Lisabonské reformní smlouvě byla protkána dlouhými diskusemi o dalším postupu. Navrhovaná Ústava byla upravena do formy jakési soustavy Smluv, které nyní nahrazují dosavadní platné smlouvy a tvoří právní a smluvní rámec pro fungování evropské integrace.⁶³

2.5.1 Příprava na páté rozšíření

Na konci června roku 1995 byla v Cannes schválena Bílá kniha s názvem „Příprava zemí střední a východní Evropy na začlenění do vnitřního trhu Unie.“ Tato Bílá kniha měla sloužit jako jakýsi návod či průvodce v procesu přibližování se EU pro kandidátské státy. Mimo Bílou knihu byl také rozšířen program PHARE a objevila se celá řada nových

⁶² VEBER, Václav. Tamtéž.

⁶³ MACH, Petr a Ivan PILIP. Evropská unie. +.vyd. Vysoká škola ekonomie a managementu, Praha 2011. 11řs. ISBN 978-80-86730-72-1.

programů převážně pro studenty (Sokrates, Erasmus, Leonardo da Vinci), či pro ochranu životního prostředí a kultury (LIFE, CULTURE).

Česká republika podala žádost o členství v EU dne 17. ledna 1996. Za Českou republiku předal žádost spolu s memorandem premiér Václav Klaus dne 23. ledna 1996. Téhož roku 26. dubna převzal ministr zahraničí Josef Zieleniec dotazník Evropské komise pro zpracování posudku k žádosti. Dotazník byl vyplněn a odevzdán v prosinci 1996. Dne 31. března 1998 byl proces přistupování ČR do EU oficiálně zahájen a započala jednání o podmínkách členství České republiky v EU. Každý rok v říjnu byl hodnocen pokrok kandidátských zemí v dokumentu Pravidelná zpráva Evropské komise.⁶⁴

Dokumentem, který připravoval Unii na rozšíření o státy střední a východní Evropy, byla Agenda 2000. Text Agendy 2000 byl schválen Komisí EU 15. července 1997 a obsahoval návrhy pro možný budoucí vzhled EU, finanční zabezpečení a analýzu a doplnění v oblasti východního rozšíření. Definitivní schválení dokumentu proběhlo na summitu v Berlíně v březnu 1999.

V první vlně uveřejnění posudků byla Česká republika ve velmi těžké situaci, neboť premiér Václav Klaus odstoupil v lednu 1998 a začala se hroutit i vize o rychlé a úspěšné transformaci ekonomiky.

Špatný postoj ČR byl zveřejněn v posudku Češi a Evropa, který hovořil o rozbuzené korupci v zemi, o zdlouhavé justici, o neexistující kontrole státní pomoci, kde se vyhazovaly oknem finanční prostředky v řádu miliard, o nevýkonném českém průmyslu a o dalších podobných neduzích. V posudku bylo dále uvedeno, že všechny ekonomiky je možné považovat za tržní, ačkoli ČR je podnětem k zamyšlení. Poslední posudek byl předložen v roce 2003 a všem připraveným zemím odkryl cestu do vysněné společnosti a to včetně České republiky.

Významnou roli v otázce rozšiřování měli Britové, ač nejsou nikde moc uváděny. Zasloužilo se o to hlavně nové státní vedení, které od 5. května 1997 vedl Tony Blair.

Česká vláda považovala vstup do Evropské unie za svůj prvořadý úkol. Podrobně byly kontrolovány všechny přípravy a 31. května 2000 byl schválen Národní program přípravy na členství v Evropské unii.⁶⁵

⁶⁴ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

⁶⁵ MORGAN, Kenneth O. Tamtéž.

Jakési zrychlení vstupních rozhovorů můžeme datovat od poloviny roku 2000, kdy Prodiho Komise zveřejnila harmonogram vstupních rozhovorů. Podle harmonogramu bylo možné ukončit rozhovory do konce roku 2002.⁶⁶

14. června 2003 se v Česku konalo referendum o přístupu do EU, kterého se zúčastnilo 55% celkového počtu voličů. Pro vstup do Evropské unie hlasovalo celkem 75% voličů. Česká republika tedy vstoupila do Evropské unie 1. května 2004 spolu s dalšími devíti státy (Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovinsko a Slovensko).⁶⁷

V průběhu přípravy na vstup 10. nových členských zemí, se důležitým mezníkem ve vývoji společné měny stalo přijetí Paktu stability a růstu, který byl projednáván na summitu v Dublinu v roce 1996. Tento Pakt stanovil pravidla chování a mechanismus sankcí pro země zapojené do Evropského měnového systému. EMS fungoval již od roku 1979, Velká Británie schválila připojení až v roce 1990 a za dva roky tedy roku 1992 EMS opustila.⁶⁸

2.5.2 Smlouva z Nice a šesté rozšíření

Rozšíření Evropské unie v roce 2004 předcházelo přijetí nové smlouvy, která měla vyřešit problémy spojené s tak velkým počtem přistupujících zemí. Projednávání začalo na začátku roku 2000 a skončilo Summitem v Nice 7.-9. Prosince 2000. Smlouva z Nice byla podepsána 26. února 2001 a v platnost vstoupila 1. února 2003.⁶⁹

Podpisem Smlouvy z Nice byly přijaty tyto změny:

- rozšíření Evropské unie směrem na východ;
- změna počtu hlasů v Radě EU;
- změna hlasování;
- změna počtu členů Evropského parlamentu a
- zesílená spolupráce s 10-ti kandidátskými zeměmi.⁷⁰

Spolu s procesem ratifikace Smlouvy z Nice se vyvíjela i situace v oblasti společné měny. V roce 2002 byly do oběhu zavedeny bankovky a mince společné měny euro.⁷¹ Česká republika spolu s dalšími 9 státy svým vstupem do Evropské unie přislíbila, že euro přijme za

⁶⁶ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁶⁷ MORGAN, Kenneth O. Tamtéž.

⁶⁸ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. Tamtéž.

⁶⁹ KÖNIG, Lubor a kol. Tamtéž.

⁷⁰ VEBER, Václav. Tamtéž.

⁷¹ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. Tamtéž.

svou měnu. Z přistupující desítky v roce 2004 má euro polovina států (Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko a Estonsko).⁷²

Posledním členem, který do eurozóny přistoupil, je Estonsko, které se připojilo 1. ledna 2011. Eurozóna má od přistoupení Estonska celkem 17 členů, jimiž jsou Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko. Velká Británie si spolu s Dánskem již při jednání o Maastrichtské smlouvě vyžádala tzv. opt-out doložku, která jim umožňuje zůstat mimo eurozónu.

Dne 1. ledna 2007 přistoupily do EU další dvě země východní Evropy, Bulharsko a Rumunsko. Počet členských států se tak zvýšil na 27.⁷³

2.5.3 Lisabonská reformní smlouva

Po nevydařených jednáních o Ústavě pro Evropu⁷⁴ předložilo Německo na bruselském summitu Evropské rady návrh na vytvoření smlouvy nové.⁷⁵ Hned po tomto summitu začali právní experti členských zemí EU dávat Lisabonskou reformní smlouvu dohromady. Největší otázka, která před nimi stála, byla žádost Britů a Irů o specifické postavení těchto států v EU. Jejich výjimky se týkaly společného prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Lisabonská reformní smlouva byla podepsaná na závěr portugalského předsednictví dne 13. prosince 2007. Za Českou republiku smlouvu podepsal premiér Mirek Topolánek a ministr zahraničí Karel Schwarzenberg. Jediným, kdo se na podepsání smlouvy nedostavil, byl britský premiér Gordon Brown, který se omluvil kvůli nabitému programu. Smlouvu podepsal až druhého dne v Bruselu.⁷⁶

Lisabonská reformní smlouva vstoupila v platnost po dlouhých jednáních a opakovaných referendech dne 1. prosince 2009. Smlouva mění stávající základající smlouvy EU, tedy Smlouvu o EU a Smlouvu o založení ES, a to aniž by je nahrazovala. Lisabonská reformní smlouva poskytuje Evropské unii odpovídající právní rámec a nástroje pro řešení budoucích výzev. Oblastmi, jimiž se Lisabonská reformní smlouva zabývá, jsou

⁷² VEBER, Václav. Tamtéž.

⁷³ EUROPA.EU. *Jak funguje Evropská unie: historie*. [online]. Cit. 31.3.2012. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/2000-2009/2009/index_cs.htm

⁷⁴ Návrh nového základního zákona upravujícího fungování EU. Finální text byl přijat v Římě v roce 2004, ale nikdy nevstoupil v platnost.

⁷⁵ MACH, Petr a Ivan PILIP. Tamtéž.

⁷⁶ VEBER, Václav. Tamtéž.

demokratičtější a transparentnější Evropa, efektivnější Evropa, Evropa práv a hodnot, zajišťující svobodu, solidaritu a bezpečnost a Evropa jako globální hráč, kde je nejvýznamnější změnou zavedení právní subjektivity Evropské unie.⁷⁷

2.6 Česko - Britské vztahy ve 20. století

Vztahy novodobého Českého státu k Velké Británii procházely ve 20. století velkými proměnami. Mladá republika byla představována v Londýně především Janem Masarykem⁷⁸, jedním z nejvýznamnějších českých diplomatů 20. století. Situace se však změnila po nástupu konzervativců k moci. V řadách této strany se nacházeli jednotlivci, kteří nebyli vznikem Československa příliš nadšení. Velká Británie stejně jako Francie ztratila za první světové války téměř jednu celou generaci a v části veřejnosti tak přetrvávala nechuť angažovat se znovu do středoevropských záležitostí.

Situace se mírně zlepšila díky hospodářské výměně. V roce 1937 vyvezlo Československo do Velké Británie zboží za téměř 2 miliardy korun. Zájem britského velkokapitálu o Československo byl však minimální, zatímco pro Československo byla Velká Británie nejlepším zákazníkem.⁷⁹

Československá republika britské politiky příliš nezajímala z důvodu její polohy. Ležela mimo tradiční oblast jejich zájmu a byla tak přenechána francouzské dominanci. Mezi členy Konzervativní strany byli lidé, kteří udržovali styky s německy mluvícími příslušníky šlechty, kteří před rokem 1914 zastupovali Rakousko-Uhersko. V letech 1937 – 1938 dokonce probíhala v Londýně jednání o sblížení britské politiky s Hitlerem.⁸⁰

Velká Británie spolu s Francií, Itálií a Německem podepsaly 29. září 1938 tzv. Mnichovskou dohodu, která přikázala Československu, aby do 10. října téhož roku postoupila pohraniční území obývané Němci Německu. Toto území bylo známo také pod názvem Sudety. Československo se tak stalo obětí likvidace historických hranic. Prezident Edvard Beneš a vláda toto ultimátum bez ohledu na názor parlamentu a v rozporu s ústavou přijali.⁸¹

⁷⁷ EUROPA.EU. Lisabonská smlouva. [online]. Cit.18.4.2012. Dostupné z: http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_cs.htm

⁷⁸ Syn prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka.

⁷⁹ MORGAN, Kenneth O. Tamtéž.

⁸⁰ MORGAN, Kenneth O. Tamtéž.

⁸¹ BĚLINA, Pavel a kol. Tamtéž.

Další zlom nastal 15. března 1939 kdy bylo zahájeno nové období vztahů mezi Československem a Británií. Po pádu Francie byla do Anglie přepravena část vojáků a letců. Ti pak přispěli ke společnému boji proti nacismu a zasloužili se o vítězství letecké Bitvy o Británii, která probíhala v létě roku 1940.

Británie brzy uznala prozatímní vládu Edvarda Beneše a BBC pomáhala svým vysíláním udržovat v Československu víru v konečné vítězství a opětovné dosažení národní svobody.

V roce 1945 se domů vrátili příslušníci české armády, byla zahájena činnost Britské rady v Praze a byla obnovena činnost Britské společnosti pro Československo. Mezi oběma zeměmi byla uzavřena kulturní dohoda, která zabezpečovala výměnu omezeného počtu studentů a učitelů.

Únorový převrat z roku 1948 však znamenal konec vztahů mezi Velkou Británií a Československem. Předseda Britské společnosti reverend Bohumil Vančura byl uvězněn, pobočky v Žatci a v Olomouci byly zavřeny a brzy došla řada i na letce, kteří byly uvězněni ve vězení Mírov.

3. Postavení České republiky a Velké Británie v Evropské unii

Před samotným porovnáním těchto dvou velikostně odlišných zemí je třeba si uvést základní teoretická východiska pro členství v Evropské unii, vymezení malé a velké ekonomiky a jejich úlohu jako člena integrace.

3.1 Pojetí mezinárodní ekonomické integrace

Mezinárodní ekonomická integrace vychází z reálných a praktických jevů, se kterými se dennodenně setkáváme a které souvisí s existencí a fungováním Evropské unie či s minulým a současným postavením České republiky v integračních procesech. Rozhodující poznatky ve zkoumání jevů dnes přináší více než padesátiletý vývoj Evropského společenství, dnešní Evropské unie, která je nejrozvinutější integrační organizací v soudobé světové ekonomice.

Motivy, které vedou k vytvoření integračních organizací, nemusejí být jen ekonomického původu. Naopak v samých základech integračního úsilí jsou mnohé politické důvody, které ovlivnily i vývoj dění v tehdejší Evropě (vznik Evropského společenství uhlí a oceli či Rady vzájemné hospodářské pomoci). Politické motivy ekonomické integrace mohou, ale nemusí splývat se zájmy ekonomickými.

Ekonomické motivy:

- společný trh;
- překonávání charakterů cyklického charakteru vývoje tržních ekonomik;
- inovační procesy;
- posílení pozice, váhy a vlivu ve světové ekonomice;
- rozšířenost výrobních zdrojů.⁸²

Poválečná integrace v Evropě je jistou odpovědí na protekcionismus. Přednosti velkého trhu byly také mnohokrát demonstrovány nejen na americké ekonomice, ale i na

⁸² ZLÝ, Bohumil. *Úvod do teorie mezinárodní ekonomické integrace*. Tribun EU, Brno 2009. 284s. ISBN 978-80-7399-719-9.

rozvinutých evropských ekonomikách, jejichž součástí bylo i koloniální zázemí. Příkladem takovéto země může být právě Velká Británie.⁸³

3.1.1 Regionální ekonomická a politická integrace

Světová ekonomika je definována jako souhrn národních ekonomik, které jsou vzájemně spojeny sítí mezinárodních ekonomických vztahů. Tyto vztahy probíhají na dvou úrovních - globální a regionální.

Regionální integrace se musí řídit pravidly sjednanými ve WTO. Tyto pravidla však nejsou nijak vynutitelná a jsou jimi:

- liberalizace;
- nediskriminace;
- transparentnost;
- růst a stabilita;
- reciprocita.⁸⁴

Evropská unie je, jak již bylo řečeno, typem regionální integrace a její rozsah velmi ovlivňuje fragmentace světové ekonomiky, neboť její úroveň se mění. Tedy roste či klesá s počtem národních ekonomik. Nejvýznamněji se tato situace federací projevila rozpadem SSSR v roce 1991, což velmi ovlivnilo následné dění v Evropské unii. Pro nás, jako obyvatele České republiky, bylo potom rozhodující následné rozdělení Československa.

Příčiny fragmentace:

- dekolonizace světa (ovlivnění vývoje ekonomiky Velké Británie, jakožto bývalé koloniální velmoci);
- desintegrace federálních států (vliv rozpadu SSSR na Československo, posléze na Českou republiku);
- boj menšinových národů za získání vlastní státnosti na úrovni suverénního státu (snaha Severního Irska odtrhnout se od Velké Británie) a

⁸³ ZLÝ, Bohumil. Tamtéž.

⁸⁴ EL-AGRAA, Ali M. *Regional integration: experience, theory and measurement*. Basingstoke: Macmillan 1999. 441p. ISBN 0333764609.

- separatismus národnostních menšin.

Právě úroveň fragmentace ovlivňuje vytváření a fungování regionální integrační organizace, zejména pokud jde o integrace vyššího řádu. Postupné sjednocování přístupů při volbě cílů, metod a nástrojů regionální integrace je obtížnější tím, čím větší je počet účastníků. Tento fakt dokazuje i současný stav Evropské unie, která je silně ovlivněna odlišnými cíli a vizemi jednotlivých členských států. Francie a Německo jsou zastánci prohlubování integrace, zatímco Velká Británie má ke všemu negativní postoj a nechce se vzdát své suverenity, v čemž je podporována i postojem České republiky.

3.1.2 Malá země v ekonomické integraci

V soudobé světové ekonomice existuje velké množství malých zemí, které tvoří největší počet účastníků právě regionálních integrací. Hlavním důvodem jsou hlavně politické důvody, které jsou však v českých poměrech vyhoceny. V České republice se udržuje myšlenka, že účast v EU je pro nás nevýhodná ba dokonce škodlivá, a že přes některá ekonomická pozitiva, vede k podřízení velkým státům jak ekonomicky tak politicky a je spojena hlavně se ztrátou suverenity.

Uvedené přístupy však ignorují více než padesátiletou zkušenost velké řady malých zemí v Evropské unii, a které tvoří 76% unie. Vezmeme-li v úvahu nejčastější kritérium pro rozlišení velkých a malých států, tj. 20 miliónů obyvatel, pak počet malých zemí dosahuje tří čtvrtin z celkového počtu.⁸⁵

Vymezení malé země

Pro charakteristiku „malé země“ budeme vycházet z vymezení Svatopluka Tíkala, podle kterého jsou rozhodujícími znaky malých zemí:

- a) menší počet obyvatel a menší území, což má za následek omezenost zdrojů v nejširším slova smyslu;
- b) omezenost domácího trhu ve smyslu koupěschopné poptávky, tj. kombinace počtu obyvatel a výše národního důchodu na hlavu. Toto kritérium lze vyjádřit jako $D=k \cdot P$, kde **D** je koupěschopná poptávka, **P** je počet obyvatel a **k** je HDP na jednoho obyvatele.

⁸⁵ ZLÝ, Bohumil. Tamtéž.

HDP k počtu obyvatelstva vyjadřuje ekonomickou rozvinutost země, a to nezávisle na její velikosti. Problémem tohoto ukazatele však je, že zakrývá vlivy sociálních nerovností mezi obyvateli a může být až propastného rozměru. Vysoký HDP může být dosahován také vlivem určitého dominantního zdroje, což je pro kategorii malé země typické. K obdobnému zkreslení dochází i při použití ukazatele objemu HDP, který odráží ekonomickou sílu země.

Reálnější se tedy jeví využití prvně uvedeného postupu, a to zejména pro praktické účely. Běžně však bývá používáno zjednodušené kritérium, tedy populační rozměr odlišující malé země od velkých. Populační pohyby, ke kterým došlo ve světové ekonomice v posledním půlstoletí, nejlépe reflektuje hranice 20 milionů obyvatel.

Dalším zmíněným prvkem, který vymezuje malou zemi, je bezesporu územní rozloha. Ta determinuje produkční možnosti země z hlediska její vybavenosti vlastními zdroji.

Charakteristické rysy malé země:

- omezenost výrobních faktorů, což s sebou nese dvojí důsledek:
 - nemožnost rozvíjet strukturu ekonomiky,
 - doplňování absentujících zdrojů z vnějších zdrojů;
- nemožnost vytvářet podniky na úrovni jejich optimální velikosti;
- výrobní struktura má tendenci ke konzervovanosti;
- obtížná formulace nového odvětví pro nedostatek zdrojů a nízkou odbytovou základnu, kde tvoří výjimku obory orientované na zahraniční trhy;
- je schopna využít konjunktury na světových trzích, a to zejména na high-tech produkci;
- rozhodujícím rysem malé země je klíčové postavení zahraničního obchodu.⁸⁶

Výhody a nevýhody členství malé země v integrovaném trhu

Řešením podpory zahraničního obchodu a zajištění odbytu na zahraničních trzích je vytvoření velkého integrovaného trhu a aktivní účast malé země. K tomuto však nepostačí

⁸⁶ ZLÝ, Bohumil. Tamtéž.

odstranění cel či vytvoření pásma volného obchodu. Soudobá ekonomika vyžaduje odstranění nejen překážek viditelných, ale hlavně těch neviditelných, čímž jsou například daňové rozdíly nebo sjednocení technických norem.

Dalšími výhodami je zajištění velkého trhu. Malé země také netrpí vstupním šokem, neboť úroveň celní ochrany bývá zpravidla nízká. Jedním z hlavních kladů je liberalizace trhu výrobních faktorů a kapitálu. Co se týče rozvoje malých podniků, ten s přesunem velkých podniků na integrovaný trh roste.

Nevýhodou z hlediska liberalizace trhu může být vytlačení domácího kapitálu kapitálem zahraničním. Tento důsledek je viděn především v oblasti bankovníctví. Velkým problémem bývají ekonomické rozdíly, které vytvářejí tzv. satelitní postavení malé země. Další nevýhody jsou podřízení malých zemí zeměmi velkými (v EU to bývá většinou francouzsko-německá osa), velká konkurence či vytvoření komplexu závislosti.

Pro velkou zemi je integrace méně přínosná než pro zemi malou, protože potenciální či reálný přírůstek trhu je nižší. Rizika plynoucí z členství v integraci jsou však naopak vyšší pro malou zemi. Pokud chce malá země, malý stát, malý národ obstát v ekonomickém i politickém ohledu na světovém, evropském či regionálním kolbišti, musí umět využít vše, co má k dispozici.⁸⁷

Historik Zdeněk Mahler napsal na adresu Čechů, malého národa uprostřed sjednocující se Evropy: „*My ovšem nebudeme nikdy ekonomickým obrem a nemůžeme se vyznačovat tou specifickou vahou, jako představuje početný národ. Ale můžeme a musíme vsadit na to, že největším, nejcennějším kapitálem na tomto světě je mozek, myšlenka, nápad, invence, přemýšlivost, vynalézavost...*“⁸⁸ Malé země, mezi které bezesporu patří i Česká republika, tedy nemusí trpět nejistotou a pesimismem mezi ostatními velkými zeměmi, ale musí se snažit vydobýt pozici jakéhosi „tvrdého materiálu“ integrace.

Vliv členství v Evropské unii má na postavení České republiky v evropské i světové ekonomice veliký vliv. Každá významná změna pravidel fungování EU je tedy hodně diskutována a vyhodnocována z hlediska účinků na ekonomiku České republiky i proto, že česká ekonomika je velmi malá a velmi otevřená.⁸⁹

⁸⁷ ZLÝ, Bohumil. Tamtéž.

⁸⁸ ZLÝ, Bohumil. *Úvod do teorie mezinárodní ekonomické integrace*. Tribun EU, Brno 2009. 284s. ISBN 978-80-7399-719-9. Str. 249.

⁸⁹ MALÝ Jiří a kolektiv. *Globalizace, integrace a české národní zájmy*. Professional Publishing, Praha 2011. 1 vyd. 247s. ISBN 978-80-7431-061-4

Úlohy zahraničního obchodu

Právě zahraniční obchod má stěžejní vliv na ekonomiku malých zemí, na jejich výrobu i spotřebu. Zahraniční obchod se dá považovat za nejvýznamnější specifikum malé země v integraci. Již tedy z logiky vyplývá, že malá země je na zahraničním obchodě mnohem více závislá než země velká.

Charakter spotřeby se však v malé a velké ekonomice nijak zvláště neliší. Spotřeba výrobků a služeb je dána spíše ekonomickou rozvinutostí země. Malá země je na zahraničním obchodu závislá z toho důvodu, že má omezené zdroje. Tento problém musí vyřešit právě tím, že se zapojí do mezinárodního obchodu a potřebné zdroje doveze ze zahraničí.

Proto, aby mohla země dovážet omezené zdroje ze zahraničí, musí mít dostatek finančních prostředků. Ty je schopna získat exportem svých výrobků do zahraničí. V důsledku zahraničního obchodu tedy dosahují malé země vyšší úrovně integrace svých ekonomik. Ukazatele podílu zahraničního obchodu na HDP malé ekonomiky dosahují obvykle vyšších hodnot než je tomu u ekonomik velkých. Vyšší ukazatele jsou pak i v přepočtu HDP na jednoho obyvatele.

Samotný zisk a průnik na zahraniční trhy však závisí na schopnosti malé země využít zahraničně obchodních vztahů. Malá ekonomika by tak měla využít všech svých absolutních i komparativních výhod a své postavení stabilizovat právě na těchto výhodách.⁹⁰

3.2 Východiska ekonomického růstu

Díky zájmu o ekonomický růst vznikla celá řada modelů ekonomického růstu. Vzestup výroby závisí převážně na kapitálové tvorbě, technologickém pokroku. I když existuje mnoho modelů, které vyzdvihují vždy váhu jednoho faktoru, je růst obou těchto faktorů vzájemně propojen a jeden podporuje druhý. Investice jsou potřeba pro to, aby se financoval výzkum a vývoj, který vede k technologickým pokrokům. Kapitálová tvorba sama o sobě nemůže determinovat růst produktivity, ale zavádění nových technologických metod by bez ní bylo prakticky nemožný.

Ekonomická integrace může být považována za jakousi fúzi národních trhů. V celní unii jsou integrovány trhy zboží a ve společném trhu se do integrace zapojují i trhy výrobních faktorů. Toto propojování národních trhů je dále posilováno harmonizací měnové, fiskální a

⁹⁰ ZLÝ, Bohumil. Tamtéž.

politické úrovni. Dalším hnacím prostředkem růstu ekonomiky jsou důchody. Čím vyšší jsou důchody na jednoho obyvatele, tím větší je efektivní rozsah trhu pro výrobky, které dosahují rostoucích výnosů.

Úroveň produktivity závisí tedy na rozsahu trhu. Integrace tedy přispívá k rozšíření trhu a měla by dále vést k růstu produktivity. Výsledkem integrace však není nutně trvalé zvýšení tempa růstu produktivity. Sloučení národních trhů má za následek většinou jednorázové zvýšení úrovně produktivity, které se po čase začne snižovat. Toto urychlení však umožní trvale vyšší roční absolutní růst životní úrovně.

Ekonomická integrace je tedy provázána úsporami z rozsahu, což znamená, že sloučením národních trhů se zlepší vyhlídky všech zúčastněných zemí, které by sice mohly prosperovat i samostatně, ale integrace jim umožní dosáhnout vyšší úrovně produktivity.⁹¹

3.3 Ekonomická situace České republiky

3.3.1 Hrubý domácí produkt

Před vstupem České republiky do Evropské unie byl zaznamenáván růst hrubého domácího produktu. Těsně před vstupem ČR do EU tedy v letech 2002 a 2003 růst HDP značně zpomaloval. Vstup do roku 2003 byl oslaben špatným vývojem HDP z roku 2002, který byl nejhorší od počátku samostatné České republiky. V roce 2003 slábly výkony produkčních odvětví, došlo i k útlumu investiční činnosti a mírnější růst zaznamenaly i výdaje domácností, přesto byl růst HDP větší.⁹²

Tab. 3.1 HDP České republiky před vstupem do EU

	1996	2000	2001	2002	2003	2004
mld. Kč	1.761,6	2.269,7	2.448,6	2.567,5	2.688,1	2.929,
% r/r	4,5	4,2	3,1	2,1	3,8	4,7

Zdroj: Český statistický úřad

⁹¹ BALASSA, Béla A. Tamtéž.

⁹² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 15.3.2004.

Do roku 2004 vstoupila česká ekonomika s poměrně silným ekonomickým růstem. Vývoj ekonomiky v tomto období navazoval hlavně na pozitivní tendence roku 2003, které souvisely se vstupem České republiky do Evropské unie.⁹³ Růst HDP rostl i nadále, a to až do roku 2008, kdy se česká ekonomika musela začít vypořádat s důsledky světové hospodářské a finanční krize.

Tab 3.2 HDP České republiky po vstupu do EU

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
mld. Kč	3.116,1	3.352,6	3.66,2	3.848,4	3.739,2	3.775,2	3.809,3
% r/r	6,8	7,0	5,7	3,1	-4,7	2,7	1,7

Zdroj: Český statistický úřad

Pro srovnání můžeme uvést situaci ekonomiky v roce 2011, která zpomalovala jak meziročně, tak mezičtvrtletně. Ve srovnání s EU došlo k poklesu HDP v ČR dříve, což bylo způsobeno nepříznivým vývojem ve vnitřním prostředí, a to konkrétně stále se snižujícími výdaji jak domácností, tak v sektoru vládním. Převážnou část roku se snižovaly i investice, naopak byl zaznamenán růst zahraničního obchodu, což byl asi jediný růstový impuls.⁹⁴

3.3.2 Inflace

Průměrná míra inflace před vstupem ČR do EU zaznamenala v roce 2003 rekordně nízké hodnoty a patřila tak ke specifickým rysům vývoje tohoto roku. Na této nízké hodnotě se podílelo zejména odeznění vlivu nadměrného posílení koruny v předchozím období a dále pokles efektu regulovaných cen, slabý výkon ekonomiky EU a výkyvy cen potravin.⁹⁵

Tab. 3.3 Inflace České republiky před vstupem do EU

	1995	2000	2001	2002	2003	2004
% r/r průměr	9,1	3,9	4,7	1,8	0,1	2,8

Zdroj: Český statistický úřad

⁹³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 16.3.2005.

⁹⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 14.3.2012.

⁹⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 15.3.2004.

Míra inflace po vstupu České republiky do Evropské unie stoupla. Její růst však nenabral tak velké tendence, jak se předpokládalo. Růst míry inflace byl zapříčiněn znehodnocením vnitřní kupní síly české koruny, dále pak změnou regulovaných cen, daňovými úpravami a jinými administrativními opatřeními.⁹⁶ Rozšířením trhu se zlepšily výsledky zahraničního obchodu a byl posílen devizový kurz CZK. To přispělo ke snížení míry inflace, která měla v roce 2005 hodnotu 1,9%.⁹⁷

Tab. 3.4 Inflace České republiky po vstupu do EU

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
% r/r průměr	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0	1,5	1,9

Zdroj: Český statistický úřad

Co se týče míry inflace v roce 2011, ta stoupla o 1,9%. Tento růst byl ovlivněn výraznějšími rozdíly v tempech růstu jednotlivých položek spotřeby. Ceny potravin se zvýšily o zhruba 4,6%, růst cen v průmyslu byl druhý největší v dekadě a naopak pokles cen ve stavebnictví se ještě více prohloubil.⁹⁸

3.3.3 Nezaměstnanost

Největší míra nezaměstnanosti byla v období před vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2000 ve výši 8,8%. Situace se poté až do roku 2002 mírně zlepšovala. V roce 2003 byla situace na českém trhu práce obdobná, jako v Evropské unie, kde míra nezaměstnanosti dosáhla průměrné hodnoty 8,0%. Zvyšující se počet nezaměstnaných byl zapříčiněn snížením zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu, a to konkrétně v průmyslu textilním, oděvním a kovodělné výrobě. Růst zaměstnanosti byl naopak zaznamenán ve zdravotnictví, veřejné správě a na trhu s nemovitostmi.⁹⁹

⁹⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 16.3.2005.

⁹⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 16.3.2006.

⁹⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 14.3.2012.

⁹⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 15.3.2004.

Tab. 3.5 Nezaměstnanost v České republice před vstupem do EU

	1995	2000	2001	2002	2003	2004
pracovní síla (tis.osob)	5.171	5.186	5.146	5.139	5.132	5.133
nezaměstnaní (tis.osob)	208	455	418	374	399	426
míra nezaměstnanosti (%)	4,0	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3
z toho muži (%)	3,4	7,3	6,7	5,9	6,1	7,0
z toho ženy (%)	4,8	10,6	9,9	9,0	9,9	9,9

Zdroj: Český statistický úřad

Po vstupu České republiky do Evropské unie se začala situace na trhu práce zlepšovat. Situace na trhu práce se však po tak zásadním kroku jako je vstup ČR do EU projeví až ve střednědobém či dlouhodobém horizontu. Tato predikce je zřetelná i z Tab. 3.6 kdy se nezaměstnanost začala snižovat hlavně v letech 2007 a 2008. V roce 2008 dosáhla míra nezaměstnanosti svého minima.¹⁰⁰

Tab. 3.6 Nezaměstnanost v České republice po vstupu do EU

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
pracovní síla (tis.osob)	5.174	5.199	5.198	5.232	5.287	5.269
nezaměstnaní (tis.osob)	410	371	276	230	352	384
míra nezaměstnanosti (%)	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3
z toho muži (%)	6,5	5,8	4,2	3,5	5,8	6,4
z toho ženy (%)	9,8	8,8	6,7	5,6	7,7	8,5

Zdroj: Český statistický úřad

V roce 2009 se na trhu práce projevily důsledky ekonomické krize a míra nezaměstnanosti činila 6,7%. V roce 2010 se již situace začala mírně zlepšit díky úniku nezaměstnaných do sféry podnikatelů pracujících na sebe. Míra nezaměstnanosti tak činila v roce 2010 7,3%.¹⁰¹ V roce 2011 pak ožil trh práce jen nepatrně díky většímu počtu podnikajících.¹⁰²

¹⁰⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 16.3.2009.

¹⁰¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 16.3.2011.

¹⁰² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 14.3.2012.

3.3.4 Mzdy

Průměrná hrubá nominální mzda roste pozvolným tempem již od roku 2000. Z toho největší průměrné mzdy jsou v bankovníctví a pojišťovnictví a dále v informační a komunikační činnosti. Na druhou stranu nejnižší průměrné mzdy jsou v ubytování, stravování a pohostinství a dále v administrativní a podpůrné činnosti. Před vstupem ČR do EU se začal růst mezd mírně snižovat.¹⁰³

Tab. 3.7 Průměrné měsíční mzdy před vstupem České republiky do EU

	2000	2001	2002	2003	2004
Průměrná mzda v tis. Kč	13.219	14.378	15.524	16.430	17.466
Průměrná hrubá nominální mzda % r/r	-	8,8	8,0	5,8	6,3
Průměrné reálné mzdy % r/r	-	3,9	6,1	5,7	3,4

Zdroj: Český statistický úřad

Po přistoupení do Evropské unie se začal růst mezd projevovat až v delším časovém horizontu. Průměrná mzda vzrostla více v nepodnikatelské sféře (6,7%) než ve sféře podnikatelské (5,2%). Celková meziodvětvová diferenciací mezd se však zvýšila díky rozdílům průměrných mezd a rozdílným pohybem pracovníků.¹⁰⁴

Tab. 3.8 Průměrné mzdy po vstupu České republiky do EU

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Průměrná mzda v tis. Kč	18.344	19.546	20.957	22.592	23.344	23.797	24.319
Průměrná hrubá nominální mzda % r/r	5,0	6,6	7,2	7,8	3,3	1,9	2,2
Průměrné reálné mzdy % r/r	3,0	4,0	4,3	1,4	2,3	0,4	0,3

Zdroj: Český statistický úřad

V roce 2010 byl zaznamenán nejnižší přírůstek průměrné mzdy, a to od roku 2000. Důvodem tohoto pouze mírného růstu byla zvyšující se cenová úroveň. Situace nebyla

¹⁰³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 16.3.2005.

¹⁰⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 16.3.2006.

příznivější ani v roce 2011, kdy byl růst průměrné mzdy jen o něco vyšší než v předchozím roce. Pokud jde o rozdíl mezi průměrnou mzdou v podnikatelské a nepodnikatelské sféře, ten prakticky vymizel. Tento rozdíl však může narůst díky škrtům ve státním rozpočtu, které ovlivní mzdu v nepodnikatelské sféře, nebo masívním propouštěním.¹⁰⁵

3.3.5 Migrace

Před plánovaným vstupem do Evropské unie lze sledovat mírný vzestup jak lidí imigrujících, tak emigrujících. Objem obou skupin byl předpokládán v rozmezí 5.000-20.000 obyvatel, což se vyplnilo. Těsně před vstupem do EU se počet imigrantů zásadně zvýšil, zatímco počet emigrantů se mezi léty 2003 a 2004 zvýšil jen o 592 emigrantů.

Tab. 3.9 Vývoj migrace z a do České republiky před vstupem ČR do Evropské unie

	1995	2000	2001	2002	2003	2004
imigrace	10.540	7.802	12.918	44.679	60.015	53.453
emigrace	265	1.263	21.469	32.389	34.226	34.818

Zdroj: Český statistický úřad

Po vstupu do Evropské unie se očekával značný příliv převážně pracujících a předpokládalo se jejich pozdější trvalé usazení v České republice. Největší přírůst imigrantů byl v roce 2007, což je spojeno také se vstupem České republiky do Schengenského prostoru. Co se týče emigrujících, jejich počet po vstupu ČR do EU klesá. Z toho je patrné, že čím dál tím méně lidí je ochotno pracovat v zahraničích či se po čase vracejí zpět do České republiky. Rozdíl mezi imigranty a emigranty je patrný z Tab. 3.10.

Tab. 3.10 Vývoj migrace z a do České republiky po vstupu ČR do Evropské unie

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
imigrace	60.294	68.183	104.446	77.817	39.973	30.515
emigrace	24.065	33.463	20.500	6.027	11.629	14.867

Zdroj: Český statistický úřad

¹⁰⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 14.3.2012.

Tab. 3.11 Přírůstek stěhováním v %

1990	1995	2000	2005	2007	2008	2009	2010
-5,7	1,0	0,6	3,5	8,1	6,9	2,7	1,5

Zdroj: Český statistický úřad

3.3.6 Zahraniční obchod

Zahraničně-obchodní vztahy v roce 2003 zaznamenaly značné změny, což se projevilo v příznivé dynamice zahraničního obchodu.¹⁰⁶ Začal se zvyšovat vývoz i dovoz a bilance zahraničního obchodu se začala pozvolna vyrovnávat. Největší vliv na dynamiku zahraničního obchodu měl bezesporu vstup České republiky do Evropské unie. Průměrný přírůstek vývozu se zvýšil za květen – prosinec 2004 o 27,4% a přírůstek dovozu ve stejném období o 20,8%.

Tab. 3.12 Zahraniční obchod České republiky před vstupem do EU (mil. Kč, běžné ceny)

	vývoz	dovoz	bilance	krytí dovozu vývozem v %
1995	566.171	665.740	-99.569	85,0
2000	1.121.099	1.241.924	-120.825	90,3
2001	1.268.149	1.385.564	-117.415	91,5
2002	1.254.860	1.325.671	-70.811	94,7
2003	1.370.930	1.440.723	-69.793	95,2
2004	1.722.654	1.749.095	-26.438	98,5

Zdroj: Český statistický úřad

Největší přínos vstupu České republiky do Evropské unie se projevil právě v dynamice zahraničního obchodu. Zahraniční obchod byl v roce 2004 ovlivňován řadou faktorů (administrativních, ekonomických) spojených právě se vstupem ČR do EU. Nejvýznamnějšími změnami byly:

- změna celních sazeb;
- společná obchodní politika států EU vůči nečlenským státům;
- ceny zahraničního obchodu (promítnutí kurzu CZK vůči EUR a USA);
- příliv přímých zahraničních investic;

¹⁰⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 23.1.2004.

- růst průmyslové výroby;
- vnější prostředí.¹⁰⁷

Dopady způsobené vstupem ČR do EU však lze hodnotit až ve střednědobém či dlouhodobém horizontu. To lze vyčíst i z Tab 3.13. Po roce 2004 narůstá značným tempem jak vývoz, tak i dovoz. Balance se po vstupu zcela vyrovnala a v následujících letech zaznamenává značný přebytek.

Tab. 3.13 Zahraniční obchod České republiky po vstupu do EU (mil. Kč, běžné ceny)

	vývoz	dovoz	balance	Krytí dovozu vývozem v %
2004	1.722.654	1.749.095	-26.438	98,5
2005	1.868.586	1.829.962	38.624	102,1
2006	2.144.573	2.104.812	39.761	101,9
2007	2.479.234	2.391.319	87.915	103,7
2008	2.473.736	2.406.489	67.246	102,8
2009	2.138.623	1.989.036	149.587	107,7
2010	2.532.797	2.411.556	121.241	105,0

Zdroj: Český statistický úřad

3.4 Ekonomická situace Velké Británie

3.4.1 Hrubý domácí produkt

Velká Británie zaznamenávala již před přistoupením k EHS růst HDP, který byl spojen právě s plánovaným vstupem do Společenství. Nejvyšší růstové hodnoty bylo dosaženo v roce 1971, kdy průměrný růst HDP překročil 9%. V následujících letech se růst zpomalil.

Tab. 3.14 HDP Velké Británie před vstupem do EU

	1968	1969	1970	1971	1972	1973
mld. GBP*	43,626	46,949	52,002	58,008	64,945	74,718
% r/r	4,0	5,5	7,5	9,3	8,1	7,6

Zdroj: Eurostat; *World Bank

¹⁰⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 4.2.2005.

Po přistoupení do EHS byl zaznamenán růst HDP ve výši 14,9%. Následující rok byla situace ještě více příznivější a růst HDP byl ve výši 27,1%. V následujících letech začal růst HDP zpomalovat. Tato situace odpovídá modelovému vývoji růstu ekonomiky, kdy je po připojení se do integrace zaznamenáván značný nárůst HDP a poté přijde mírný útlum.

Tab. 3.15 HDP Velké Británie po vstupu do EU

	1974	1975	1976	1977	1978
mld. GBP*	84,588	106,864	126,412	147,079	169,551
% r/r	14,9	27,1	15,3	13,7	11,6

Zdroj: Eurostat; *World Bank

Současná světová hospodářská krize zasáhla i ekonomiku Velké Británie, a to nejvíce v roce 2009, kdy byl růst HDP pouze 1,7%. Situace však není stále optimální a Velká Británie se potýká se stále nízkým růstem HDP.¹⁰⁸ V lednu roku 2012 uvedlo britské ministerstvo financí podle nezávislých ekonomických analýz prognózu růstu HDP pro rok 2012, která by měla dosáhnout hodnoty 0,9%. Podle britského Úřadu pro rozpočtovou disciplínu bude růst HDP pro rok 2012 také 0,9% a pro rok 2013 2,1%.¹⁰⁹ Předpověď Světové banky je 3,0% pro rok 2012 a 2,2% pro rok 2013.

Tab. 3.16 HDP Velké Británie v současném období

	2008	2009	2010	2011	2012**	2013**
mld. GBP*	1.390,263	1.371,168	1.399,854	1.409,020	1.417,474	1.439,194
% r/r	3,1	1,7	2,9	2,3	3,0	2,2

Zdroj: Eurostat; *World Bank; **předpověď

3.4.2 Inlace

70. léta byla obdobím vysoké inflace. Celkové ceny vzrostly o 261%. Od roku 1974 až do roku 1981, s výjimkou roku 1978, byl zaznamenáván růst inflace kolem 10%. Tato situace byla způsobena hospodářskou krizí v 70. letech a konkrétně cenovými ropnými šoky v roce 1973. Nejrychleji rostly ceny v roce 1975, a to o 26,9%. V roce 1979 byl růst inflace 4,3%.

¹⁰⁸ THE WORLD BANK [online]. Data by Country: United Kingdom.

¹⁰⁹ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR [online]. 3.5.2011

Snížení růstu inflace bylo zapříčiněné rozhodnutím konzervativní vlády zvýšit sazbu DPH a zároveň snížit daně z příjmu.¹¹⁰

Inflační cíl byl pro Velkou Británii stanoven v roce 2003 kanceláří Britské národní banky (Bank of England) ve výši 2% měřeno indexem spotřebitelských cen. Ve srovnání s rokem 2010 byl index spotřebitelských cen v prosinci 2011 ve výši 4,1%.¹¹¹ V lednu 2012 byla míra inflace 3,6% a v únoru téhož roku klesla na úroveň 3,4%. Největší tlak na snížení míry inflace mezi lednem a únorem byl z oblasti domácí výroby elektřiny, rekreace, kultury a dopravy. Naopak tlak na zvyšování inflace způsobovala přílišná konzumace alkoholu a prodej zeleniny.¹¹²

Tab. 3.17 Inflace Velké Británie

	1989	1990	1995	2000	2005	2010	2011
% r/r průměr	5,2	6,9	2,6	0,8	2,1	3,3	4,5

Zdroj: World Bank

3.4.3 Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti se v 70. letech pohybovala pod úrovní 6%. V období leden – březen 1971 byla nezaměstnanost ve výši 3,8%. Od tohoto období byl zaznamenán mírný vzestup, a to do období březen – květen 1972, kdy byla míra nezaměstnanosti 4,5%. Po přistoupení Velké Británie k EHS byla míra nezaměstnanosti v období leden – březen roku 1973 ve výši 3,9%. Nezaměstnanost nepřesáhla hodnotu 4% až do období leden – březen roku 1975. Od tohoto období se však míra nezaměstnanosti začala zvyšovat, a to až do období únor – červen 1984, kdy byla ve výši 11,9%.¹¹³

Británie zaznamenala ve čtvrtém čtvrtletí roku 2011 nejvyšší nezaměstnanost od roku 1995 a její hodnota byla na 8,6%, tj. 2,67 milionu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Oproti předchozímu čtvrtletí, tedy třetímu čtvrtletí roku 2011 se hodnota zvýšila o 0,1 procentního

¹¹⁰ OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Consumer Price Indices, 1947 – 2004.

¹¹¹ HOUSE OF COMMONS. *Economic Indicators*, February 2012.

¹¹² OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. *Labour market statistics: February 2012, CPI*.

¹¹³ OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. Employment and unemployment rates. 2.2.2011

bodů a oproti předchozímu roku o 0,5 procentního bodu. Z celkového počtu nezaměstnaných je nezaměstnaných mužů 1,55 milionu a 1,12 milionu žen.¹¹⁴

Tab. 3.18 Nezaměstnanost ve Velké Británii v %

	1984	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011
nezaměstnaní	11,8	11,3	6,8	8,6	5,5	4,6	7,8	8,0
z toho muži	12	11,6	7	10	6,1	5	8,6	8,7
z toho ženy	11,6	10,8	6,5	6,8	4,8	4,2	6,8	7,3

Zdroj: World Bank

Celková pracovní síla v období před vstupem Velké Británie do EHS byla na úrovni 24,507 milionů praceschopných obyvatel a její výše se nijak zásadně neměnila ani po připojení ke Společenství. Největší nárůst pracovní síly byl zaznamenán mezi léty 1985 až 1990 a dále mezi léty 1995 až 2000. V roce 2011 bylo ve Velké Británii 29,176 milionů pracujících.

Tab. 3.19 Pracovní síla ve Velké Británii

	1971	1972	1973	1974	1975	1976
tis. obyvatel	24.507	24.579	24.965	25.029	24.933	24.786

Zdroj: Eurostat

Tab. 3.20 Pracovní síla v současném období

	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011
tis. obyvatel	25.086	24.592	26.871	25.818	27.484	28.770	29.035	29.176

Zdroj: Eurostat

3.4.4 Mzdy

Průměrný roční výdělek rostl mezi léty 1996 - 2010 ve Velké Británii zhruba o 500 liber ročně. To však již neplatilo v roce 2011, kdy se průměrný roční výdělek naopak snížil o zhruba 80 liber. Výše výdělku je ovlivněna špatnou situací na trhu práce. Británie se

¹¹⁴ OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. *Labour market statistics: February 2012, Unemployment.*

v současné době potýká s velmi vysokou mírou nezaměstnanosti a s velkým počtem nezaměstnaných mezi mladými lidmi.

Tab. 3.21 Průměrný roční výdělek (v GBP)

1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011
8.379	9.341	13.441,61	14.459,69	15.924,61	17.074,68	18.128,57	18.611,99	18.532,82

Zdroj: Eurostat

3.4.5 Migrace

Před vstupem Velké Británie do EU zaznamenával přírůstek obyvatel stěhování značných výkyvů. Británie však již nezaznamenává tak silné imigrace jako tomu bylo za doby Britského impéria. V tuto dobu zaznamenala Británie invazi především z Indie, Pákistánu, Bangladéše, Honkongu a Afriky.

Tab. 3.22 Přírůstek stěhování ve Velké Británii před vstupem do EU

1960	1965	1970	1975	1980
69.966	142.563	-84.852	106.415	39.119

Zdroj: Worls Bank

Po vstupu do Evropské unie a také po vstupu do Schengenského prostoru se do Británie začalo stěhovat více lidí, a to převážně z východní Evropy. V roce 1985 byl sice zaznamenán pokles přírůstku obyvatelstva stěhování, to se však v následujících letech obrátilo. Největší nárůst je zaznamenán v době po přistoupení právě států z oblasti východní Evropy. Většina těchto obyvatel přichází do Británie s vidinou lepšího pracovního místa, lepšího pracovního ohodnocení a lepší životní úrovně.

Tab. 3.23 Přírůstek stěhování ve Velké Británii po vstupu do EU

1985	1990	1995	2000	2005	2010
-97.495	98.758	205.443	429.416	968.350	1.020.211

Zdroj: World Bank

3.4.6 Zahraniční obchod

Odhady britského obchodu jsou datovány již od roku 1355. Úřední statistiky zahraničního obchodu jsou však k dispozici až od roku 1946. Před rokem 1970 byla roční bilance obchodu se zbožím v průměru kolem -0,2 GBP ročně. Obchodní bilance se službami byla každý rok mezi 1946 a 1950 v deficitu. Tato situace se změnila před vstupem Velké Británie do EU.¹¹⁵

Tab. 3.24 Zahraniční obchod Velké Británie před vstupem do EU

	vývoz (mld. GBP)	dovoz (mld. GBP)	bilance (mil. GBP)
1960	5,220	5,577	-357,7
1970	11,614	11,070	543,5
1971	13,031	12,115	914,9
1972	13,735	13,681	539,7
1973	17,256	18,871	-161,6

Zdroj: World Bank

Po vstupu Velké Británie do EU byla zaznamenávána převážně deficitní bilance zahraničního obchodu. Vliv na kladnou bilanci v roce 1980 má převážně dovoz služeb, který kompenzoval snižující se vývoz zboží.

Tab. 3.25 Zahraniční obchod Velké Británie po vstupu do EU

	vývoz (mld. GBP)	dovoz (mld. GBP)	bilance (mil. GBP)
1973	17,256	18,871	-161,6
1974	23,133	27,052	-391,9
1975	27,149	28,702	-155,4
1976	35,467	36,543	-107,7
1980	63,288	57,545	5.743
1985	104,018	98,935	5.085

Zdroj: World Bank

V období mezi léty 1946 – 2011 byla průměrná obchodní bilance na úrovni -11 mld. GBP. Z tabulky lze vyčíst, že současná výše obchodní bilance se nachází v deficitu. Nejvíce se z Británie vyváží minerální oleje a oleje ze živočišných nerostů. To mělo také za následek

¹¹⁵ PARLIAMENT.UK. UK trade statistics. 13.3.2012

zvýšení veškerého britského vývozu v roce 2010 o 5,6%. V roce 2011 činil vývoz těchto komodit 16,9%.

Do Velké Británie se nejvíce dováží motorová vozidla, která představují zhruba 4,1% veškerého britského dovozu. Velká Británie obchoduje se státy Evropské unie na úrovni 48% a největším obchodním partnerem je Německo s Nizozemskem.¹¹⁶

Tab. 3.26 Zahraniční obchod Velké Británie v současném období

	vývoz (mld. GBP)	dovoz (mld. GBP)	bilance (mil. GBP)
1990	136,583	148,647	-12.064
1995	207,147	208,005	-858,0
2000	269,819	287,793	-17.974
2005	330,794	373,641	-42.847
2010	428,605	477,906	-49.301

Zdroj: World Bank

3.5 Zahraniční obchod mezi Českou republikou a Velkou Británií

Po vstupu České republiky do EU rostou zahraničně-obchodní vztahy i s členskými zeměmi Evropské unie. Velká Británie je 3. nejefektivnější relací českého zahraničního obchodu a přebytek obchodní bilance pokrývá kolem 30%. Co se týče postavení na exportním trhu je Velká Británie vůči České republice na 6. místě za Německem, Slovenskem, Polskem, Francií a Rakouskem. Velká Británie se podílí na českém exportu okolo 4,9% a na celkovém importu 2%. Co se týče importu na trh VB je ČR na 22. místě.

Tab. 3.27 Bilance vzájemné obchodní výměny mezi ČR a VB (mld. Kč)

	vývoz	dovoz	obrat	bilance
2007	123,3	63,6	186,9	59,7
2008	118,6	57,8	174,4	60,8
2009	105,6	43,4	149,0	62,2
2010	122,6	48,4	171,0	74,2
2011	121,6	50,5	181,1	79,1

Zdroj: BusinessInfo.cz

¹¹⁶ PARLIAMENT.UK. UK trade statistics. 13.3.2012

Nejperspektivnějším zbožím dováženým na britský trh jsou stavebniny, nábytek, potraviny, kovové výrobky, textil, papírenské zboží, elektronické součástky, bezpečnostní a signalizační zařízení, autodíly a zdravotnické výrobky.¹¹⁷

¹¹⁷ BUSINESSINFO.CZ [online].

4. Současný pohled České republiky a Velké Británie na Evropskou unii

Pohled na Evropskou unii lze posuzovat jednak z pozice politických činitelů v zemi a jednak z pozice občana členské země. I když si to občané neuvědomují, je jejich názor ovlivněn právě postoji politiků a představitelů té dané země. Určitá část politické scény v České republice je typická svým euroskeptickým postojem vůči Evropské unii. K tomuto postoji se přidávají i politici ve Velké Británii.

4.1 Evropeizace v politické sféře

Po vstupu do Evropské unie se političtí aktéři museli vyrovnat s tlakem evropské integrace a jejich postoj a strategie začaly podléhat změnám v interakcích na politickém poli.

Dopady evropeizace na domácí politické aktéry mohou být dvojího typu:

- omezení vnitrostátní politické volby tím, že se delegují politické kompetence na rovinu EU;
- změna postavení a strategií řady aktérů tím, že se přenesou kompetence vládních institucí na vyšší úroveň.

Členství v EU může tedy vést k evropeizaci původních aktivit a strategií vytvořených národními politickými aktéry. Kromě vnitřních přeměn mohou být ovlivněny i struktury politických příležitostí, pravidel a hodnot. Tedy jakási změna prostředí, v nichž se političtí aktéři pohybují a v nichž prosazují a zprostředkovávají své zájmy.¹¹⁸

Tab. 4.1 Interakce mezi institucemi EU a domácími politickými aktéry

		Domácí politický aktér	
		AKTIVNÍ	PASIVNÍ
Evropské instituce	AKTIVNÍ	spolupráce/konflikt	umocnění/zneschopnění politických aktérů v domácím politickém poli
	PASIVNÍ	transnacionální lobbování zaměřené na EU	indiference

Zdroj: FIALA, Petr a kolektiv. *Evropeizace zájmů. Politické strany a zájmové skupiny v České republice*.

¹¹⁸ FIALA, Petr a kolektiv. *Evropeizace zájmů. Politické strany a zájmové skupiny v České republice*. Masarykova univerzita, Brno 2009. 1.vyd. 373s. ISBN 978-80-210-4920-8.

Díky internacionalizaci politických aktérů se sice zvětší prostor pro jejich působení, na druhé straně se však rozšíří soustava hodnot a pravidel. Větší prostředí tedy poskytuje větší možnosti, ale také klade větší nároky strategie a celkové fungování aktérů. Důležité je však říci, že evropeizace mění politický prostor a pravidla politického procesu, nemění však zcela zásadně podstatu politiky.¹¹⁹

4.2 Postoj politických představitelů České republiky a Velké Británie k Evropské unii

Mezi obyvatelstvem Evropské unie se vytvořila skupina názorů, které se dají označit jako integrační kriticismus (někdy také eurokriticismus). Z názvu již vyplývá, že se jedná o negativně laděné názory vůči Evropské unii. Tento postoj lze spojit s teoretiky, kteří mají různé výhrady vůči EU. Tyto názory nejsou spojeny pouze s integrační koncepcí, ale také s různými souvislostmi v oblasti ekonomiky a politiky dané země. Dále také uplatňování metod a nástrojů integrace a stanovení, jak krátkodobých tak dlouhodobých cílů.

Do proudu integračního kriticismu patří bezesporu i bývalý prezident České republiky Václav Klaus. Již v průběhu 90. let se Václav Klaus zabýval vybranými okruhy problematiky evropské integrace, jako jsou vymezení integrace, pojetí účelnosti ekonomické integrace, politické problémy v integraci a hlavně otázku suverenity v podmínkách ekonomické integrace. Klausovo pojetí ekonomické integrace vychází z pojetí společnosti a ekonomiky.¹²⁰

V polovině července 2012 vyjádřil Tony Blair své obavy o možném vystoupení Velké Británie z Evropské unie. K vystoupení VB z EU by mohlo dojít po referendu, které požadují euroskeptičtí politici. Samotný Blair je však názoru, že je Británie silně zasažena tím, co se v současné době děje v eurozóně. Právě kvůli problémům v eurozóně by mohla Británie EU opustit. Samotný premiér však zatím požadavek referenda nevyslyšel. Výsledky veřejného mínění ukazují, že Britové se vůči EU staví čím dál tím více skepticky. Podle průzkumu, který provedla agentura YouGov si téměř polovina Britů přeje vystoupení z Evropské unie. Tímto průzkumem byl na britského premiéra Davida Camerona vyvinut tlak, aby začal opět uvažovat o případném referendu.¹²¹

¹¹⁹ FIALA, Petr a kolektiv. *Tamtéž*

¹²⁰ ZLÝ, Bohumil. *Úvod do teorie mezinárodní ekonomické integrace*. Tribun EU, Brno 2009. 284s. ISBN 978-80-7399-719-9.

¹²¹ EUROSOP.CZ. *Tony Blair se obává britského odchodu z EU*. [online]. 10.8.2012.

O měsíc později začala EU vyjednávat o finanční perspektivě pro léta 2014 – 2020. Britský premiér David Cameron byl připraven v této souvislosti použít právo veta, a to pokud by byl rozpočet navýšen oproti původnímu plánu. Cameronova pozice však utrhla na začátku listopadu porážku, když Dolní Sněmovna schválila proti vůli vlády rezoluci o snížení rozpočtu. Podle Dolní Sněmovny je prakticky vyloučeno vyjednat snížení evropského rozpočtu vzhledem k tomu, že ostatní členové Unie jsou proti. Český premiér Petr Nečas spolu s dalšími patnácti ministry členských zemí EU 5.10.2012 jednal o přípravě unijního rozpočtu na léta 2014 – 2020.

Podle Camerona nastal také okamžik pro dva rozpočty EU. Jeden pro členské státy eurozóny a druhý pro státy mimo eurozónu. Britský premiér také vyloučil uspořádání referenda o vystoupení Británie z Evropské unie s podmínkou, že pozměnění vztahy s Bruselem. Cameron je velmi nespokojen hlavně z imigrací.¹²²

Český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg v září loňského roku prohlásil, že Evropská unie promeškala investice do vlastní budoucnosti tím, že evropské země rozdávaly peníze svým voličům namísto investic do výzkumu, vzdělání a dalšího rozvoje. Podle Schwarzenberga skončil rozvoj evropských zemí a do popředí se dostávají státy jako Čína, Brazílie, Indie a Jižní Korea. Politici teď tedy podle českého ministra musí ukázat, zda myslí projekt společné Evropy vážně a že je pro ně budoucnost Evropské unie důležitější než dočasná rozpočtová omezení. Reformy by podle Schwarzenberga neměly přijímat jen zadlužené státy, ale i severské státy, které se s finančními problémy nepotýkají.¹²³

Sílicí protievropské křídlo v Konzervativní straně v čele s premiérem Davidem Cameronem přišlo s návrhem odstoupit od řady společných politik v oblasti justice a policejní spolupráce, jako je například evropský zatykač. Británie může odstoupit od 133 evropských politik v oblasti justice a policejní spolupráce přijatých před Lisabonskou smlouvou. To však musí udělat do června roku 2014. Liberální demokraté však jsou opačného názoru. Ti požadují, aby Británie dále byla součástí evropského zatykače. Případné opětovné vyjednávání zrušených oblastí spolupráce by se pro Británii mohlo stát finančně i politicky nákladné.¹²⁴

Premiér Petr Nečas se shodl s německým prezidentem Joachimem Gauckem, že je v zájmu obou zemí stabilizovat euro. Podle Nečase je třeba, aby státy užívající euro

¹²² EUROSOP.CZ. *Cameron je připraven vetovat rozpočet EU.* [online]. 7.10.2012.

¹²³ EUROSOP.CZ. *Schwarzenberg: Evropa zaspala, její zlatý věk je u konce.* [online]. 10.9.2012.

¹²⁴ EUROSOP.CZ. *Británie chce odstoupit od řady oblastí policejní.* [online]. 16.10.2012.

přistupovaly k větší koordinaci rozpočtových politik. Podle bývalého prezidenta je Německo jednou z nejdůležitějších zemí EU a velmi ovlivňuje dění v unii. Jeho názory na evropské otázky se však oproti Gauckovým liší.¹²⁵

I když byl i na začátku letošního roku britský premiér pod tlakem protievropsky založených členů své strany, dal najevo, že s referendem o členství v Evropské unii zatím nepočítá. Cameron také prohlásil, že by případný odchod z EU Británii neohrozil. Dne 23.1.2013 premiér nakonec přislíbil vyhlášení referenda o členství v Evropské unii po britských parlamentních volbách v roce 2015. Referendum by mělo proběhnout do roku 2018 a bude vyhlášeno jen tehdy, když konzervativci v příštích parlamentních volbách vyhrají. Členství v EU by podle institutu Harris Interactive podpořilo jen 33% voličů.¹²⁶

¹²⁵ EUROSOP.CZ. *Gauck a Nečas: Stabilizace eurozóny je i v zájmu ČR*. [online]. 11.10.2012.

¹²⁶ EUROSOP.CZ. *Cameron slíbil referendum o členství v unii do roku 2018*. [online]. 23.1.2013.

4.3 Veřejné mínění o Evropské unii

Pohled široké veřejnosti na Evropskou unii byl zjišťován za pomoci dotazníkového šetření. Vzhledem k zjišťování veřejného mínění obyvatel České republiky a obyvatel Velké Británie, byl dotazník zhotoven ve dvou jazycích, v českém a anglickém jazyce. Dotazník byl vyplňován zcela anonymně a slouží pouze pro účely této práce.

Dotazník je sestaven z celkem 20ti uzavřených otázek, pomocí kterých jsou zjišťovány názory respondentů. Sestává z otázek týkajících se základních informací o respondentech. Dále je zjišťován názor na dostupnost informací o dění v Evropské unii, postoj k jednotlivým krokům ze strany Evropské unie, zhodnocení situace v členském státě Evropské unie a v neposlední řadě vyjádření, zda respondent souhlasí s členstvím „jeho“ země v Evropské unii.

Dotazník byl sestaven pouze v elektronické podobě, a to kvůli lepší dostupnosti a rychlejší návratnosti odpovědí. Celkem bylo vyplněno 301 dotazníků, z toho 226 respondentů pochází z České republiky a 75 z Velké Británie. Již při rozesílání dotazníků do Velké Británie bylo zjištěno, že 15% dotazovaných nemá potřebnou znalost problematiky a dotazník odmítlo tedy vyplnit. Dalších 10% dotazovaných potom nerozumělo pojmům, které jsou v dotazníku použity. Z České republiky naopak dotazník vyplnili všichni oslovení respondenti.

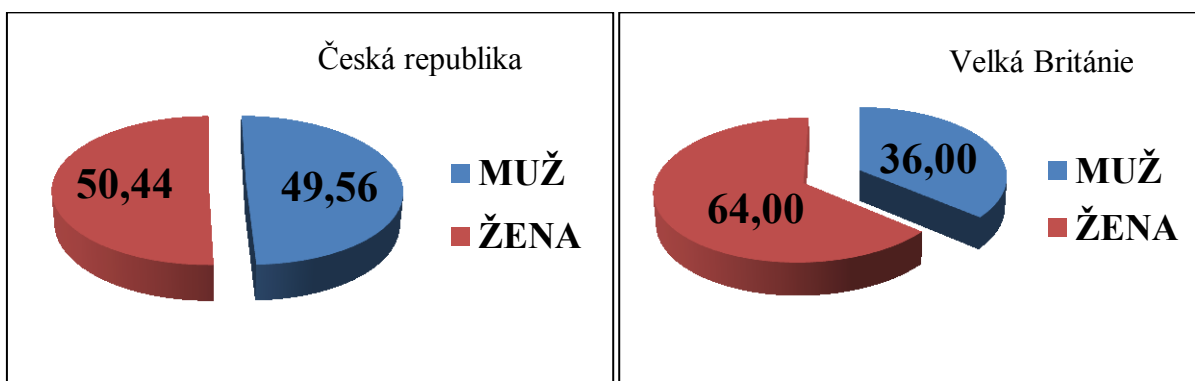
4.3.1 Základní informace o respondentech

Pro lepší vypovídací schopnost dotazníků byly zjišťovány základní informace o respondentech. Bylo zjišťováno pohlaví respondentů, jejich věk, nejvyšší dosažené vzdělání, současná činnost a místo bydliště.

a) Pohlaví respondentů

Z celkového počtu respondentů bylo 139 mužů a 162 žen. Z České republiky dotazník vyplnilo 112 mužů a 114 žen. V procentním vyjádření jde o 50,44% žen a 49,56% mužů. Situace ve velké Británii byla podobná, zde však odpovídalo více žen, konkrétně 48 žen a 27 mužů. V procentním vyjádření bylo 64% žen a 36% mužů. Hodnoty jsou názorně zobrazeny viz. Graf 4.1.

Graf 4.1 Pohlaví respondentů (%)

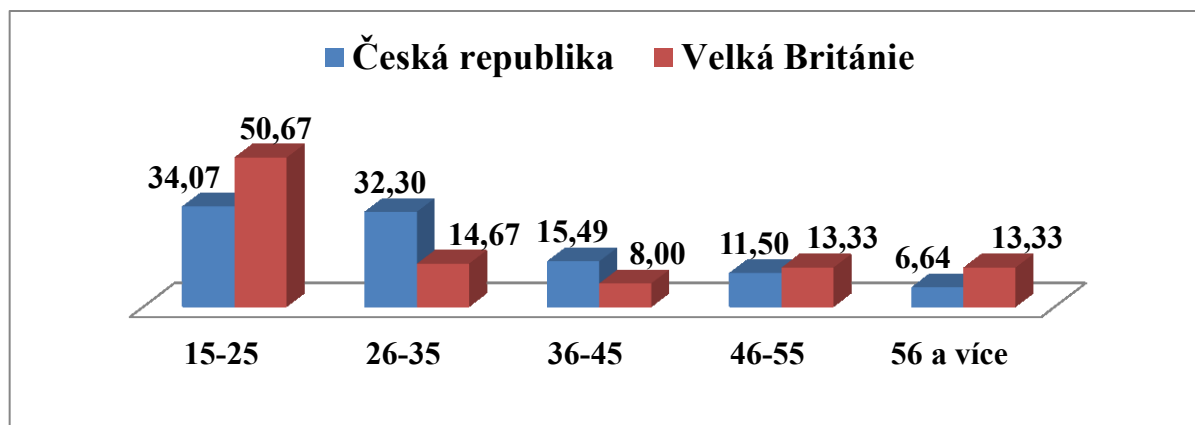

Zdroj: vlastní zpracování

b) Věk respondentů

Největší počet respondentů je z věkové skupiny 15 – 25 let viz. Graf 4.2 V České republice zastupuje tato kategorie 34,07%, ve Velké Británii potom 50,67%. Další nejvíce odpovídající věkovou skupinou v České republice je skupina 26 – 35 let, ve které bylo 32,30% respondentů. Věková skupina 36 – 45 let byla zastoupena 15,49% a nejméně zastoupenými skupinami jsou 46 – 55 s 11,50% respondentů a 56 a více let s 6,64% respondentů. Situace ve Velké Británii se oproti té české trochu liší. Druhou nejvíce zastoupenou věkovou skupinou je skupina 26 – 35 let s 14,67% a trochu překvapivě odpovídalo 13,33% respondentů z věkové skupiny 56 a více let a ze skupiny 46 – 55 let. Nejméně byla zastoupena věková skupina 36 – 45 let, kde odpovědělo 8,00% respondentů.

Graf 4.2 Věk respondentů (%)

Zdroj: vlastní zpracování

c) Vzdělání respondentů

Kvůli odlišnému školskému systému v obou zemích, jsem kvůli možnosti srovnání přizpůsobila školský systém Velké Británie systému v České republice. Přiřazení jednotlivých úrovní vzdělání ve VB k úrovním v ČR viz Tab. 4.2. Vypovídací schopnost není tímto krokem nijak ovlivněna.

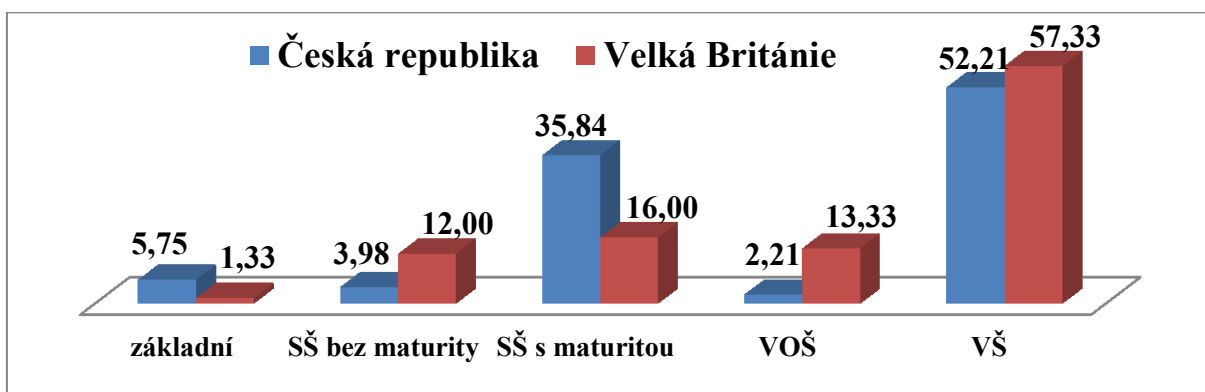
Tab. 4.2 Srovnání školských systémů Velké Británie a České republiky

Česká republika	Velká Británie
základní vzdělání	Primary school
střední vzdělání bez maturity	Secondary school
střední vzdělání s maturitou	Collage
vyšší odborné vzdělání	Collage of education
vysokoškolské vzdělání	University / Polytechnic

Zdroj: Vlastní zpracování

V České republice bylo nejvíce respondentů s dosaženým vysokoškolským vzděláním, a to konkrétně 52,21%. Stejně tak tomu bylo i ve Velké Británii, kdy vysokoškolských respondentů bylo 57,33%. Nejméně byla v České republice zastoupena skupina respondentů se vzděláním na vyšších odborných školách, konkrétně 2,21%. Ve Velké Británii to byli respondenti se základním stupněm vzdělání, 1,33%. Velmi početnou skupinou byli v ČR respondenti s dosaženým středoškolským vzděláním s maturitou a to 35,84%. K 5,75% respondentů z České republiky, kteří uvedli nejvýše dosažené vzdělání základní školu je nutno uvést, že tito respondenti jsou v současné době studenty středních škol. Tato situace vyplývá i z následujícího srovnání současné činnosti respondentů. Stejná situace platí i pro 1,33% respondentů z Velké Británie.

Graf 4.3 Vzdělání respondentů (%)

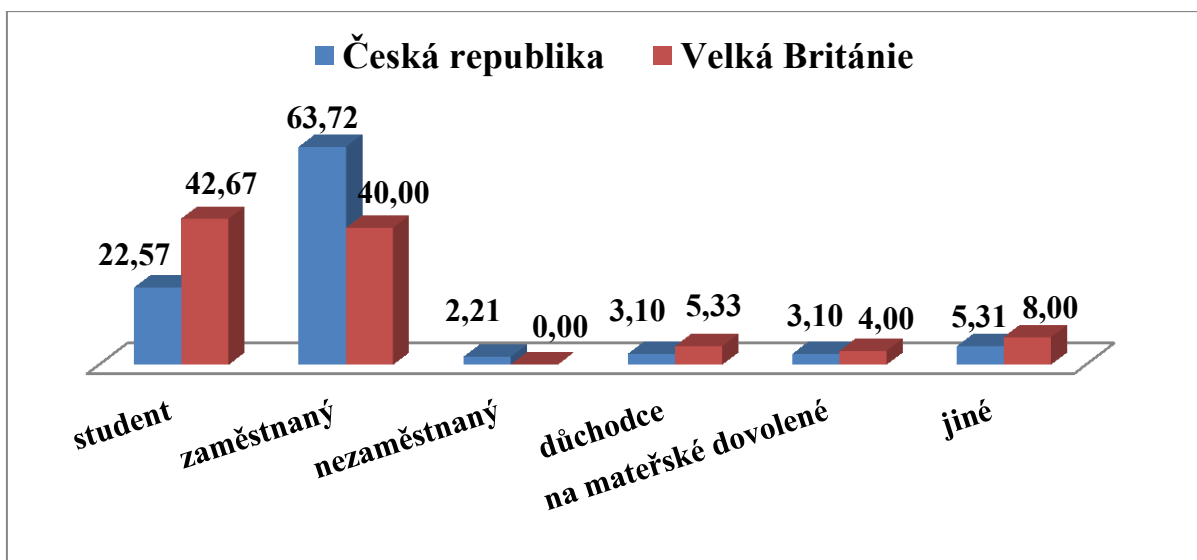

Zdroj: vlastní zpracování

d) Současná činnost respondentů

Největší skupinou respondentů v České republice je 63,72% zaměstnaných. Ve Velké Británii bylo nejvíce studentů, a to konkrétně 42,67%. V České republice dále odpovídalo 22,57% studentů. Dalšími respondenty byly dále nezaměstnaní, důchodci, ženy na mateřské dovolené a OSVČ. Respondentů s těmito činnostmi bylo mezi 0 – 5,33%. Je však vhodné upozornit na zastoupení důchodců ve Velké Británii, kterých bylo 8%.

Graf 4.4 Současná činnost respondentů (%)

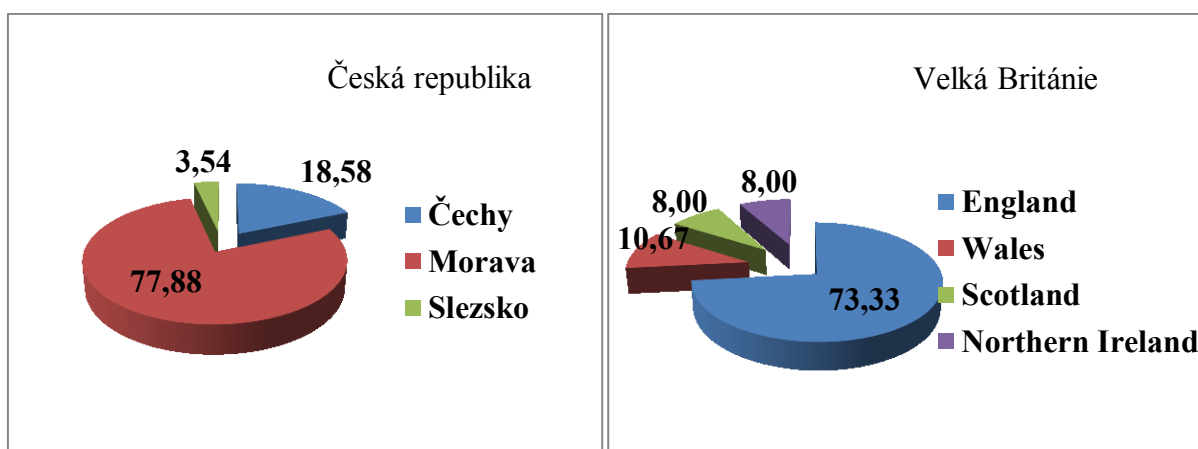

Zdroj: vlastní zpracování

e) Bydliště respondentů

Co se týče České republiky, bylo nejvíce respondentů, tj. 77,88%, z Moravy. 18,58% respondentů potom bydlí v Čechách a 3,54% ve Slezsku. Ve Velké Británii je nejvíce respondentů z Anglie, 10,67% z Walesu a stejné zastoupení, tedy 8% mají Skotsko a Severní Irsko. Je vhodné také zmínit, že oslovení respondenti, kteří odmítli dotazník vyplnit, byli právě obyvatelé Severního Irska a Skotska.

Graf 4.5 Bydliště respondentů (%)

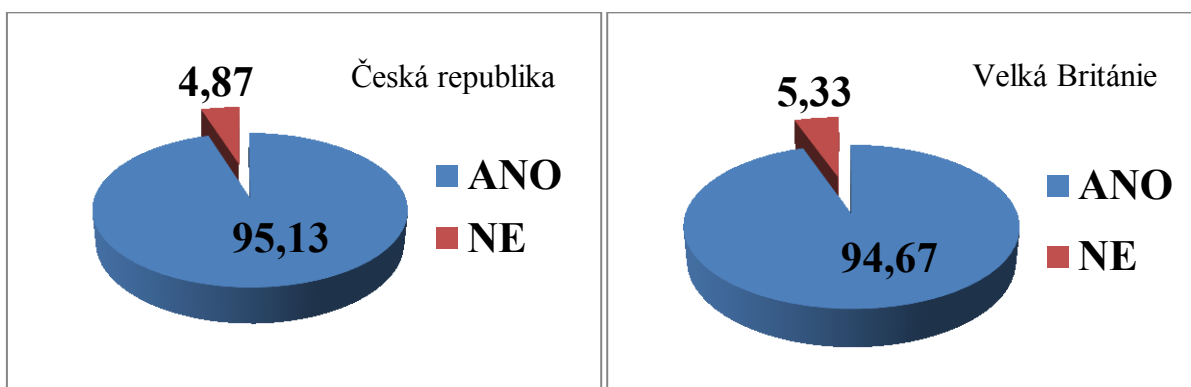

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.2 Zájem respondentů o dění v Evropské unii

Před samotným zjištěním názoru respondentů na konkrétní problém je třeba zjistit, zda mají dotazovaní respondenti o tomto problému nějaké informace a zda se o tuto problematiku zajímají. Při zjišťování důležitosti informovat širokou veřejnost o situaci a dění v Evropské unii odpověděla naprostá většina ano. Pro 95,13% respondentů z České republiky je důležité být informován o dění v Evropské unii. Informace o krocích Evropské unie jsou důležité také pro 94,67 respondentů z Velké Británie viz Graf 4.6.

Graf 4.6 Myslíte si, že je důležité informovat o dění v Evropské unii? (%)

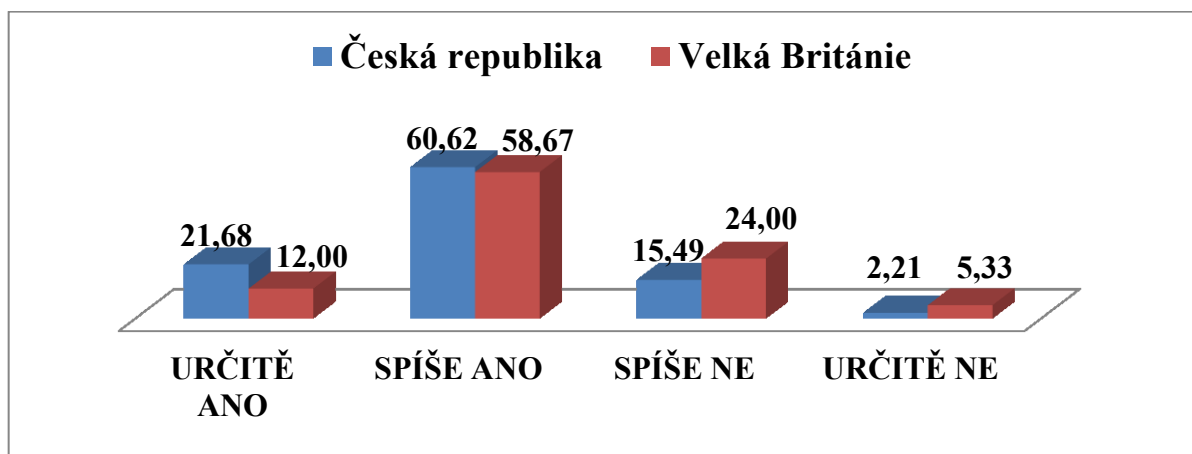

Zdroj: vlastní zpracování

Z celkového počtu 301 dotazovaných se o dění v Evropské unii zajímá 286 respondentů. Z toho 58 respondentů odpovědělo „určitě ano“ a 181 respondentů odpovědělo „spíše ano“. 53 respondentů, kteří odpověděli „spíše ne“ o dění v Evropské unii neprojevuje větší zájem a 9 respondentů ze o dění v Evropské unii nezajímá vůbec.

Co se týče zájmu o informace v jednotlivých státech, převažuje odpověď „spíše ano“. V České republice tuto odpověď uvedlo 60,62% a ve Velké Británii 58,67% respondentů viz Graf 4.7. Zájem respondentů se mírně liší v odpovědi „určitě ano“. 21,68% respondentů z České republiky se o informace zajímá ve velké míře. Naproti tomu ve Velké Británii je to 12% respondentů. Odpověď „spíše ne“ uvedlo 15,49% Čechů a 24% Britů. Těch, co se o dění v Evropské unii vůbec nezajímají je v České republice 2,21% a ve Velké Británii 5,33%.

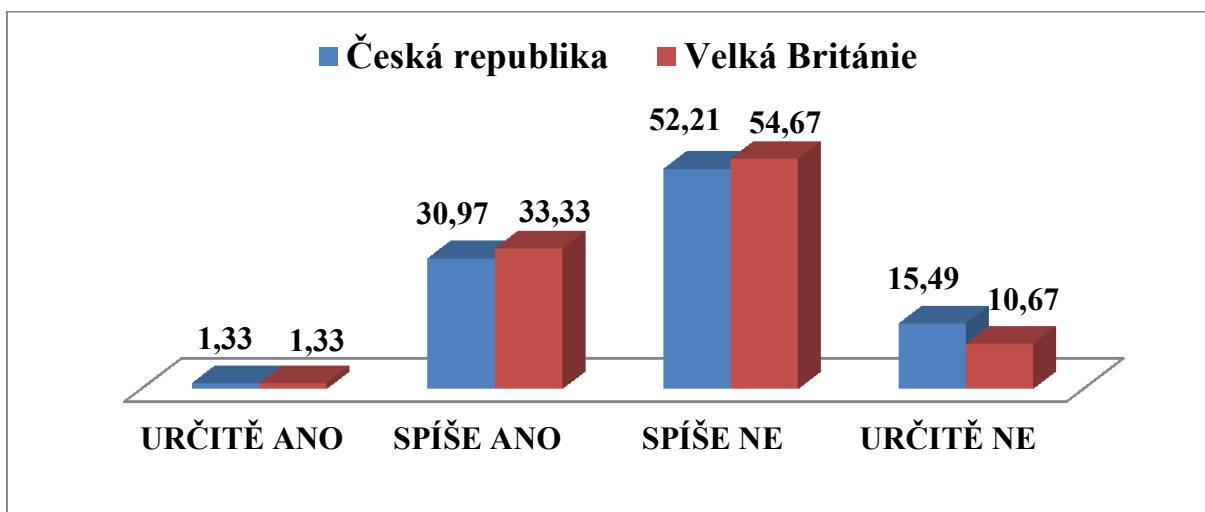
Graf 4.7 Zajímá vás dění v Evropské unii? (%)

Zdroj: vlastní zpracování

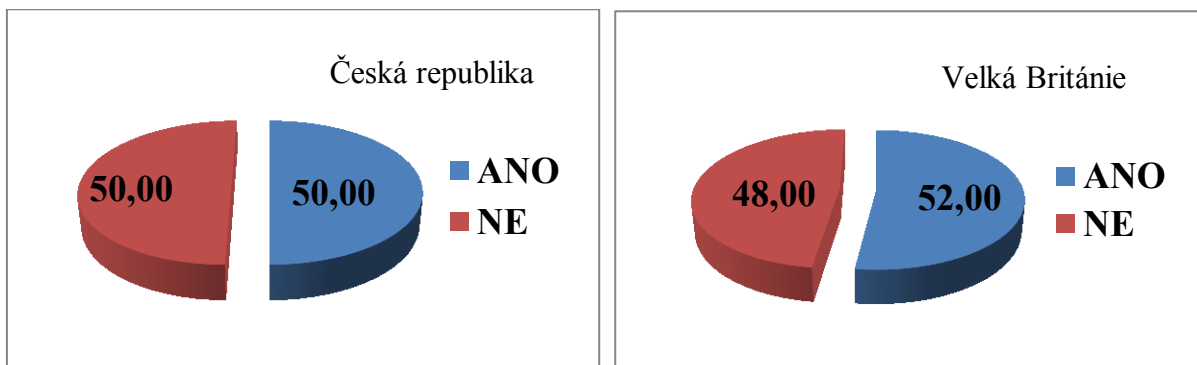
Asi nejvíce dostupný zdroj informací je televizní zpravodajství. Určitá část respondentů si však nemyslí, že jsou tyto zdroje dostačující. Informace poskytované televizními novinami považuje za dostatečné 1,33% respondentů, a to jak z České republiky, tak i z Velké Británie viz Graf 4.8. Odpověď „spíše ano“ vybralo 30,97% respondentů z České republiky a 33,33% respondentů z Velké Británie. Nejvíce respondentů vybralo odpověď „spíše ne“, konkrétně 52,21% Čechů a 54,67% Britů. O tom, že informace poskytované televizním zpravodajstvím jsou zcela nedostačující je přesvědčeno 15,49% Čechů a 10,67% Britů.

Graf 4.8 Jsou podle Vás informace o dění v Evropské unii poskytované televizním zpravodajstvím dostačující? (%)

Zdroj: vlastní zpracování

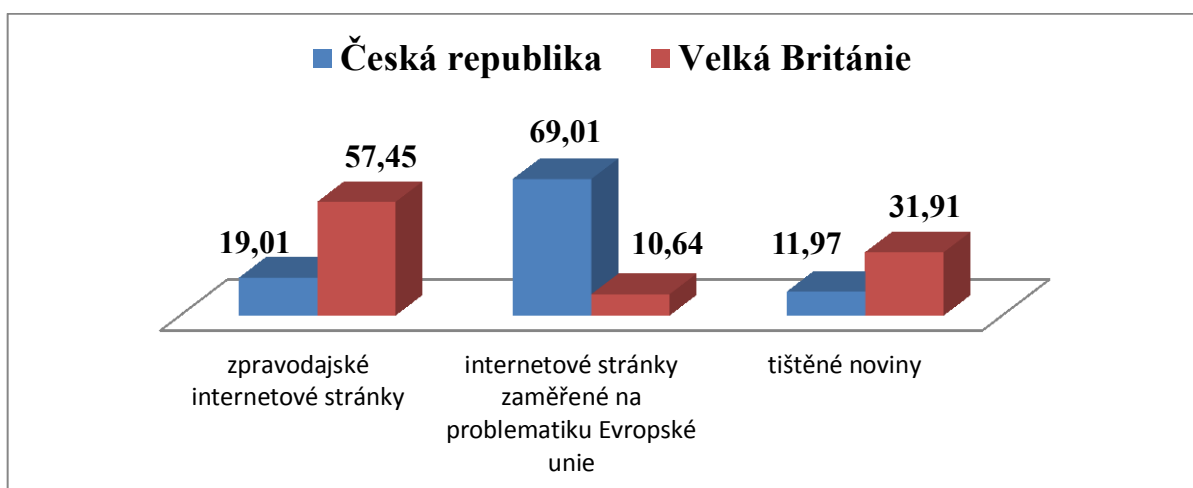
Graf 4.9 Zjišťujete si více informací o dění v Evropské unii, než jsou ty, které jsou poskytovány televizí? (%)

Zdroj: vlastní zpracování

Zhruba polovina dotazovaných si zjišťuje o dění v Evropské unii dodatečné informace. V České republice je to rovná polovina respondentů a ve Velké Británii 48% respondentů. Tito respondenti využívají pro vyhledávání informací nejčastěji internet a navštěvují zpravodajské internetové stránky. V České republice je to 19,01% respondentů a ve Velké Británii 57,45% respondentů. 31,91% respondentů z Velké Británie používá jako další zdroj informací tištěné noviny a 10,64% respondentů vyhledává informace na internetových stránkách zaměřených na problematiku Evropské unie. Situace v České republice je opačná. Větší část, tedy 69,01% respondentů vyhledává informace na internetových stránkách zaměřených na EU a 11,97% respondentům stačí tištěné noviny.

Graf 4.10 Pokud si dodatečné informace zjišťujete, z jakých zdrojů tyto informace čerpáte? (%)

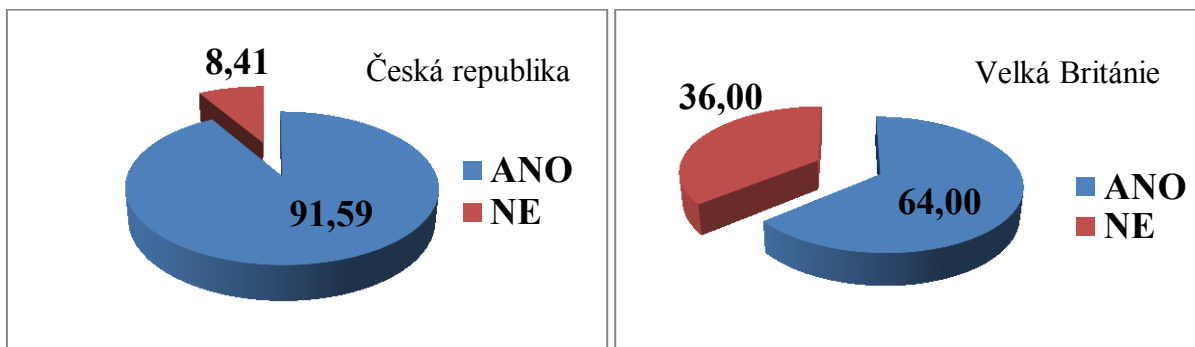

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.3 Společná měna euro

Společná měna euro a její přijetí je velmi diskutovaným tématem, a to jak v České republice, tak i ve Velké Británii. Společnou měnu euro používá při svém cestování a jiných aktivitách více Čechů než Britů viz Graf 4.11. Společnou měnu euro používá k cestování či podnikání 91,59% českých respondentů, zatímco ve Velké Británii 64% respondentů.

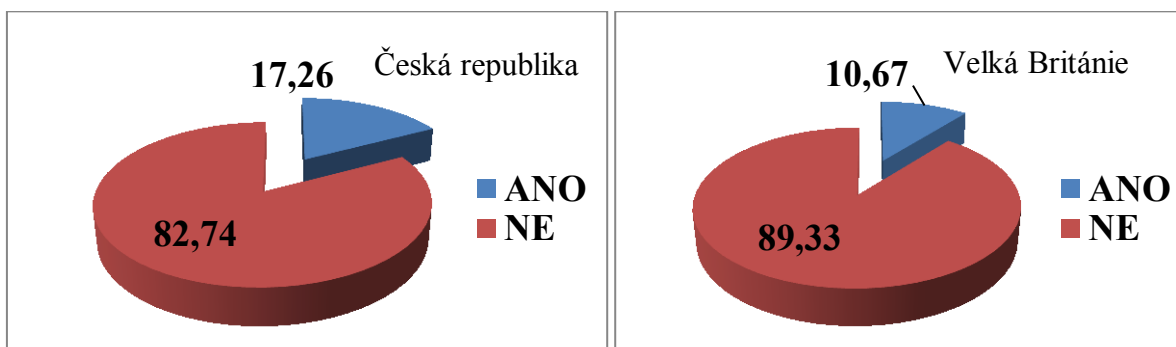
Graf 4.11 Používáte kromě národní měny i společnou měnu euro (např. při cestování, podnikání, atd.)? (%)

Zdroj: vlastní zpracování

I když respondenti uvedli, že společnou měnu používají, pro její zavedení v České republice či Velké Británii nejsou nakloněni. Proti zavedení eura viz Graf 4.12 je 82,74 % Čechů a 89,33% Britů. V obou zemích je však situace ohledně přijetí eura rozdílná. Česká republika se již svým členstvím v Evropské unii zavázala, že společnou měnu euro přijme, zatímco Velká Británie si již při vyjednávání Maastrichtské smlouvy vyžádala tzv. opt-out klauzuli, která jim zaručuje, že společnou měnu přijmout nemusí.

Graf 4.12 Jste pro zavedení eura i v České republice / Velké Británii? (%)

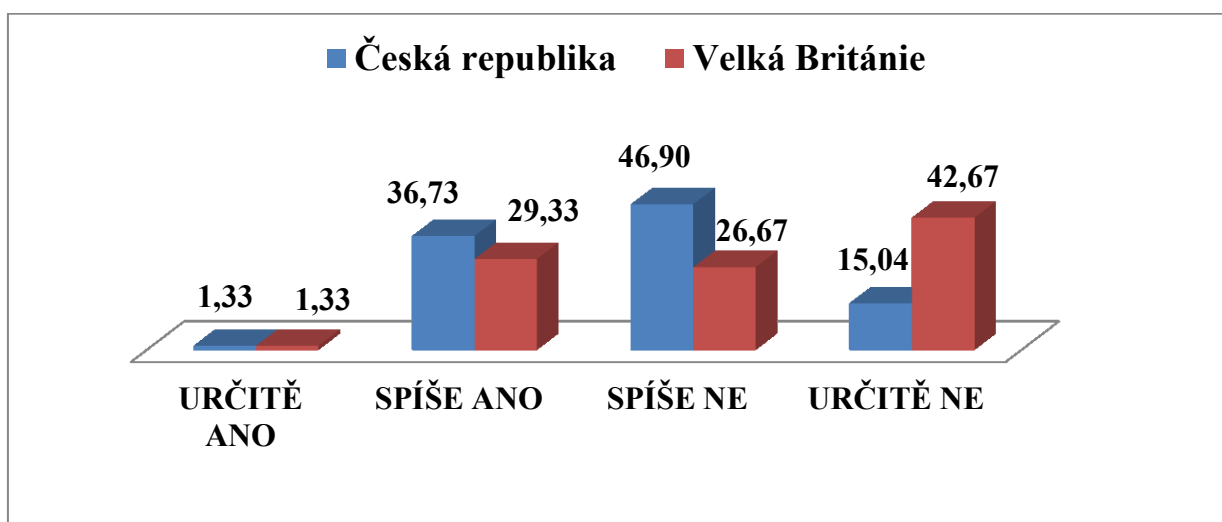

Zdroj: vlastní zpracování

Velmi diskutovaným tématem také stále zůstává pomoc zemím, které se dostaly do finančních potíží. Převážná většina respondentů uvedla, že s finanční pomocí poskytovanou těmito státy nesouhlasí viz Graf 4.13. Co se týče názoru v České republice, vybralo 46,90% respondentů odpověď „spíše ne“. 15,04% respondentů s finanční pomocí nesouhlasí vůbec.

Odpověď „spíše ano“ uvedlo 36,73% respondentů a 1,33% s finanční pomocí naprosto souhlasí. Názory na tuto problematiku se ve Velké Británii liší. S finanční pomocí naprosto nesouhlasí 42,67% Britů a odpověď „spíše ne“ vybralo 26,62% Britů. Odpověď „spíše ano“ vybralo 29,33% respondentů. Finanční pomoc zadluženým státům by podpořilo 1,33% respondentů.

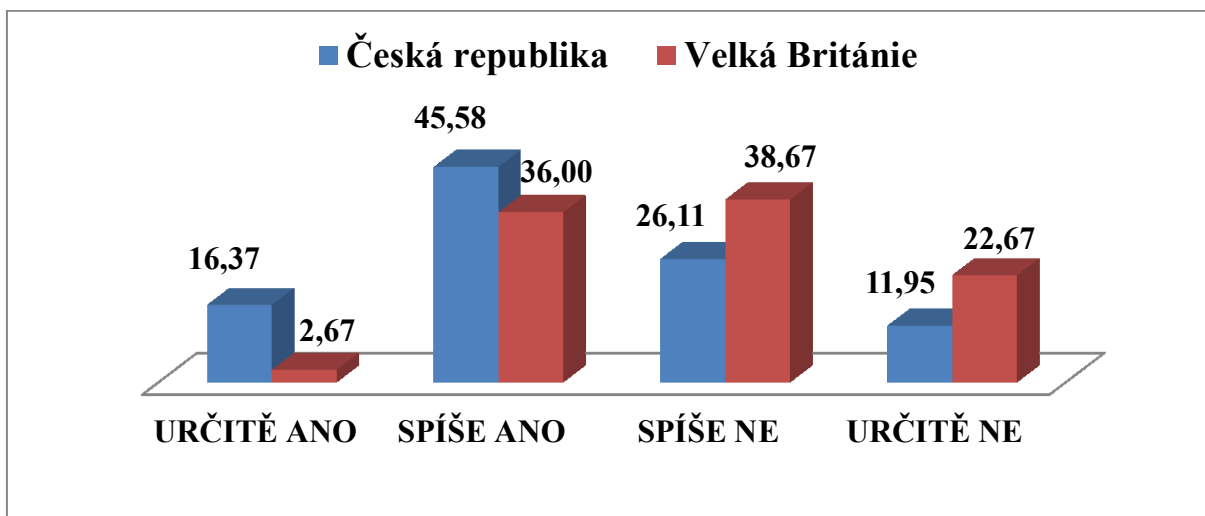
Graf 4.13 Souhlasíte s finanční pomocí Řecku a ostatním zemím v krizi? (%)

Zdroj: vlastní zpracování

Nejnovější událostí v oblasti měnové politiky bylo bezesporu přijetí Smlouvy o stabilitě, koordinaci a řízení hospodářství v eurozóně, která by měla zamezit přílišnému zadlužování států. Tato rozpočtová smlouva byla přijata všemi státy Evropské unie s výjimkou České republiky a Velké Británie. Mezi veřejností v obou zemích jsou názory pro a proti více rozdílné viz Graf 4.13. Odpověď „určitě ano“ vybralo 16,37% českých respondentů. 45,57% respondentů zvolilo odpověď „spíše ano“. 61,94% respondentů z České republiky je tedy pro přijetí této smlouvy, naopak 38,06% respondentů je proti. Situace ve Velké Británii je opačná. Zde by Smlouvu podpořilo 38,67% respondentů zatímco proti je 61,36% respondentů. Odpověď „spíše ne“ vybralo 38,67% respondentů a odpověď „určitě ne“ 22,67% respondentů. Pro přijetí této smlouvy je pouze 2,67% britských respondentů a 36% vybralo odpověď „spíše ano“.

Graf 4.14 Podpořili byste Rozpočtovou smlouvu „Smlouva o stabilitě, koordinaci a řízení hospodářství v eurozóně“, která má zamezit tomu, aby se státy příliš zadlužovaly? (Česká republika spolu s Velkou Británií odmítlo tuto smlouvu podepsat). (%)

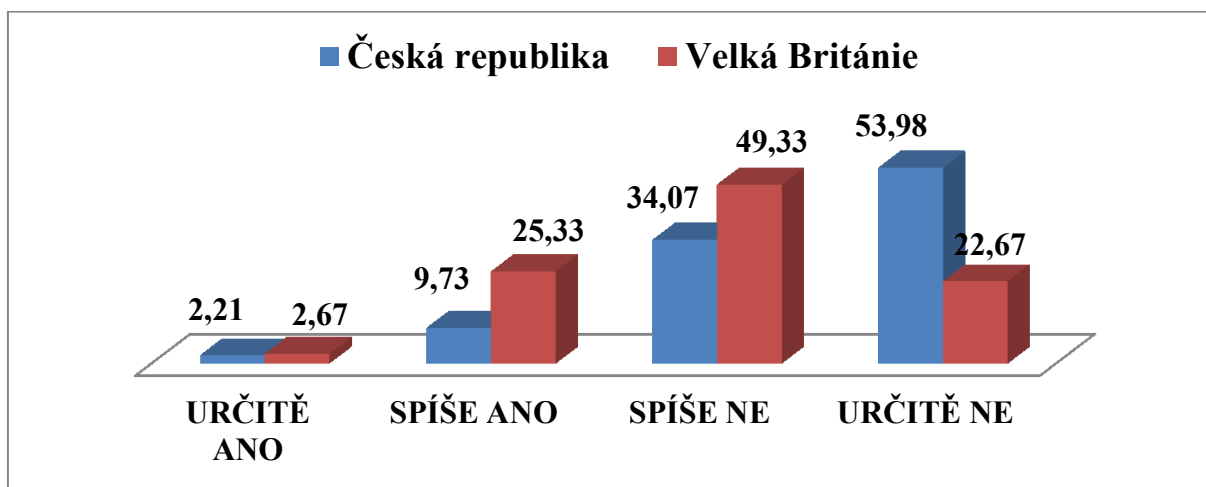
Zdroj: vlastní zpracování

4.3.4 Respondenti a jejich vztah k Evropské unii

Všeobecný názor respondentů na Evropskou unii mnohdy ovlivňují názory politiků či představitelů daných zemí. V České republice je za hlavního euroskeptika považován bývalý prezident Václav Klaus, viz Graf 4.15. 53,98% respondentů je přesvědčeno, že jejich názor na Evropskou unii není ovlivněn negativním názorem Václava Klause. 34,07% respondentů se domnívá, že jejich názor Václav Klaus spíše neovlivňuje. 2,21% respondentů s názory Václava Klause naprosto souhlasí a 9,73% respondentů vybralo odpověď „spíše ano“.

Ve Velké Británii mohou být naopak názory respondentů ovlivněny britským premiérem Davidem Cameronem, který zastává vůči Evropské unii podobný postoj jako bývalý český prezident. Respondenti z Velké Británie se nechají více ovlivnit názorem svých vrcholných státních představitelů, viz Graf 4.15. S názory britského premiéra souhlasí 2,67% britských respondentů a 25,33% respondentů uvedlo, že jejich názor David Cameron spíše ovlivňuje. 22,67% respondentů si myslí, že jejich názor není názorem Davida Camerona nijak ovlivněn a 49,33% respondentů že Cameronovým názorem moc ovlivňováni nejsou.

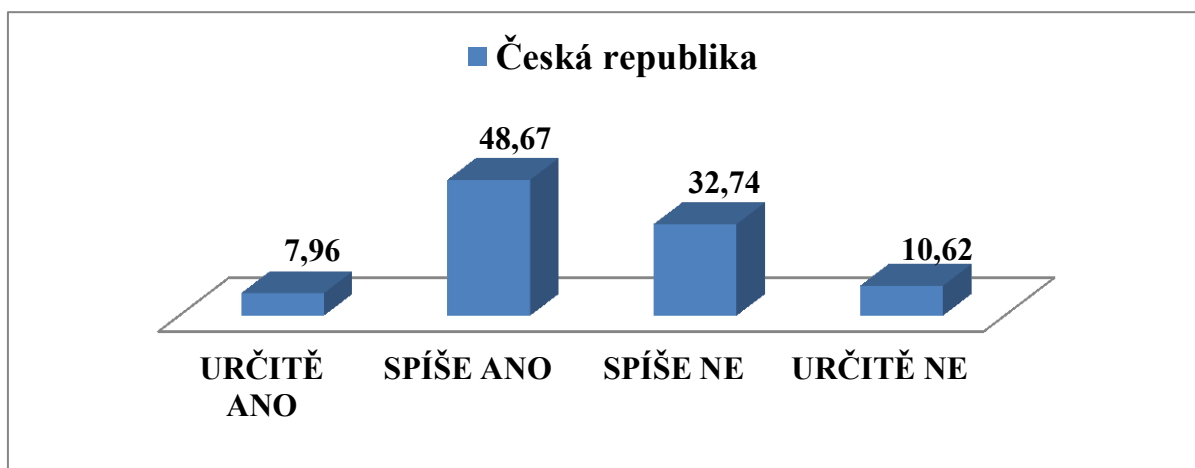
Graf 4.15 Ovlivňuje Váš pohled na Evropskou unii názor bývalého prezidenta Václava Klause / premiéra Davida Camerona? (%)

Zdroj: vlastní zpracování

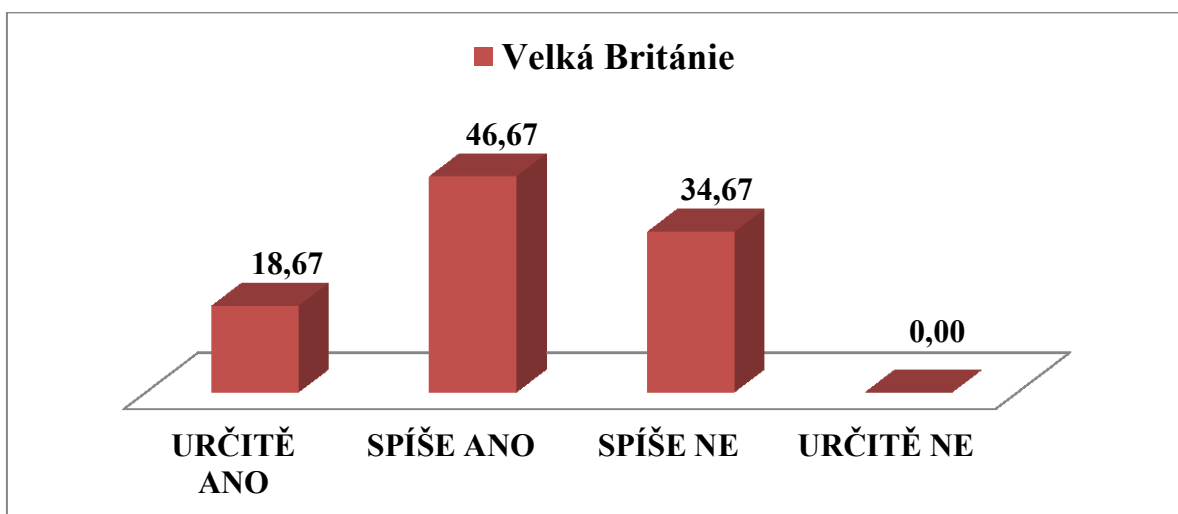
V České republice proběhly na začátku letošního roku prezidentské volby. Václava Klause tak na postu českého prezidenta vystřídal Miloš Zeman. Pohled Miloše Zemana na problematiku evropské integrace je zcela opačný než pohled bývalého prezidenta. Česká veřejnost podporuje prezidentův kladný postoj k Evropské unii, viz Graf 4.16. Názor Miloše Zemana zcela podporuje 7,96% respondentů a 48,67% vybralo jako svou odpověď „spíše ano“. Nového prezidenta by v jeho názorech nepodpořilo 10,62% respondentů a 32,74% respondentů se k jeho názorům ohledně Evropské unie staví spíše negativně.

Graf 4.16 Souhlasíte s proevropským postojem nového prezidenta Miloše Zemana k Evropské unii? (%)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4.17 Souhlasíte s vyhlášením referenda o setrvání Velké Británie v Evropské unii? (%)

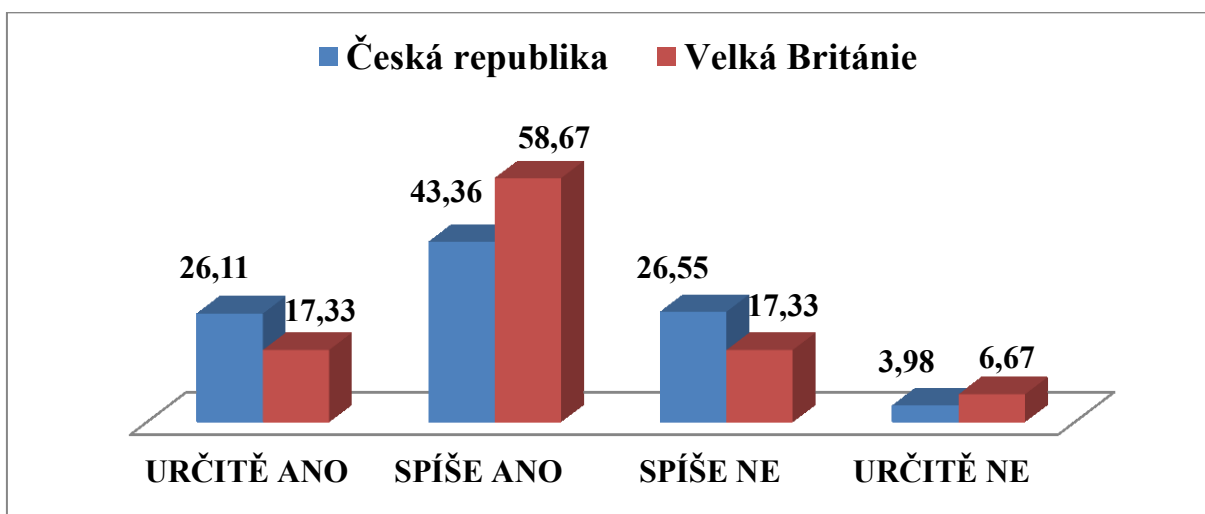

Zdroj: vlastní zpracování

S návrhem britského premiéra Davida Camerona o vyhlášení referenda, zda by měla Velká Británie setrvat v Evropské unii nebo tuto integraci opustit, souhlasí 18,67% respondentů, viz Graf 4.17. 46,67% respondentů by toto referendum spíše podpořili. Naopak 34,67% respondentů tomuto referendu nakloněno není.

Jelikož dění v Evropské unii ovlivňuje životy každého obyvatele členských států, je třeba zjistit, co si o vztahu občana a Evropské unie myslí dotazovaní respondenti. Většina dotázaných, a to jak v České republice, tak ve Velké Británii si uvědomují, že dění v Evropské unii ovlivňuje jejich každodenní život, viz Graf 4.18. 26,11% respondentů z České republiky si myslí, že dění v EU má na jejich každodenní život velký vliv. Větší podíl respondentů, tedy 43,36% si myslí, že ne všechno je EU ovlivňováno. 26,55% dotázaných vybralo odpověď „spíše ne“ a 3,98% respondentů je přesvědčeno, že Evropská unie do jejich každodenního života nijak nezasahuje.

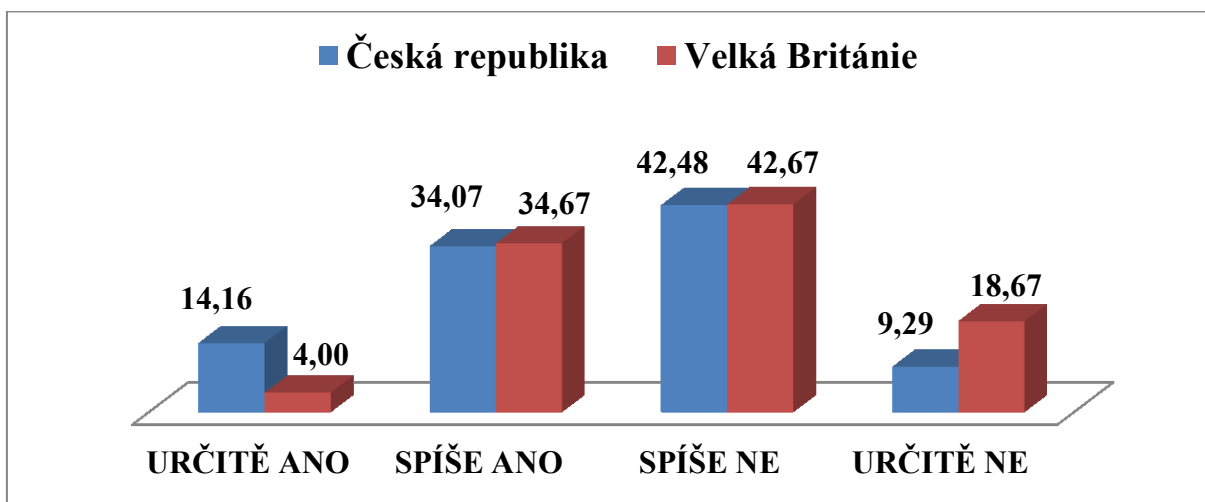
Graf 4.18 Myslíte si, že dění v Evropské unii ovlivňuje Váš každodenní život? (%)

Zdroj: vlastní zpracování

Situace ve Velké Británii je opět obdobná jako v České republice. Zde si však více respondentů myslí, že jejich život je Evropskou unií ovlivňován. Konkrétně tedy 58,67% dotazovaných. Odpověď „spíše ne“ vybralo 17,33% Britů. Stejně procento respondentů je přesvědčeno, že Evropská unie zcela ovlivňuje jejich každodenní život. Oproti českým respondentům je více těch, kteří si myslí, že jejich život Evropskou unií ovlivňován není, konkrétně 6,67%.

Graf 4.19 Zlepšila se podle Vás ekonomická situace České republiky / Velké Británie po vstupu do Evropské unie? (%)

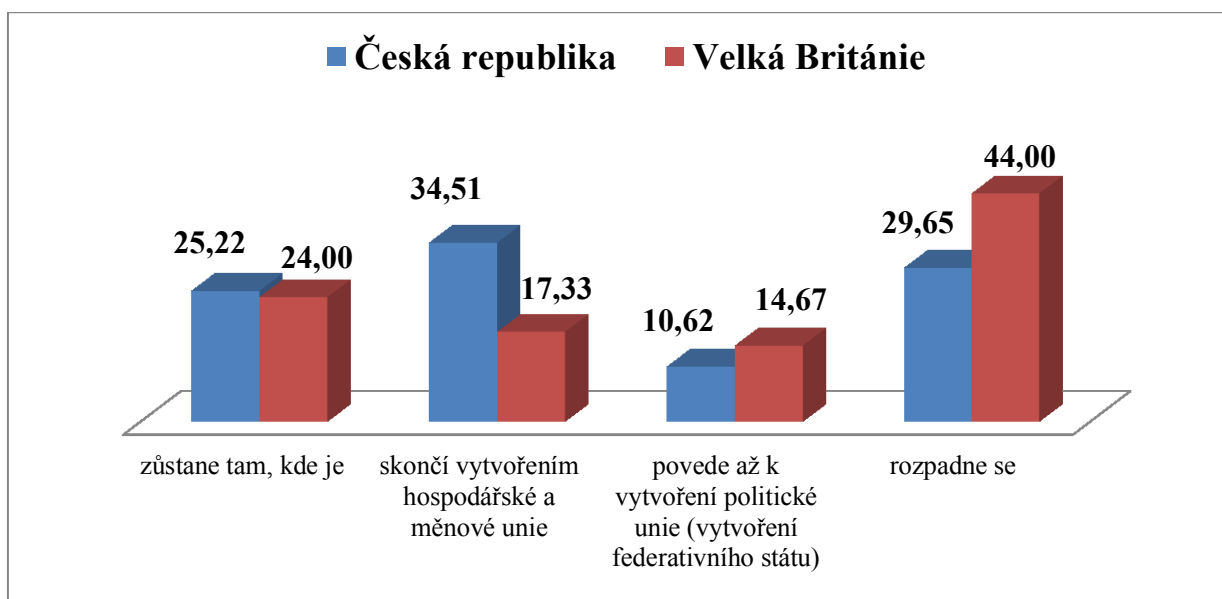

Zdroj: vlastní zpracování

Pro malou ekonomiku by mělo připojení k integraci znamenat zlepšení ekonomické situace. Jak se na ekonomickou situaci po vstupu do Evropské unie dívají dotazovaní respondenti, viz Graf 4.19. 9,29% respondentů z České republiky si myslí, že se ekonomická situace po vstupu do EU vůbec nezlepšila. Negativní pohled na zlepšení situace má i 42,48% respondentů, kteří vybrali z odpovědí „spíše ne“. Respondentů, kteří si myslí, že ekonomická situace je po připojení se k EU rozhodně lepší, je 14,16%. 34,07% respondentů si myslí, že se ekonomická situace po vstupu do EU spíše zlepšila.

Pohled na tuto problematiku je ve Velké Británii opět podobný. Nejvíce respondentů, tj. 42,67%, vybralo odpověď „spíše ne“. 18,67% respondentů je přesvědčeno, že se ekonomická situace po přistoupení do EU nijak nezlepšila. Opačného názoru je 4% dotazovaných. 34,67% Britů si myslí, že se ekonomická situace po vstupu do EU spíše zlepšila.

Graf 4.20 Kam se podle Vás bude ubírat směr Evropské unie? (%)

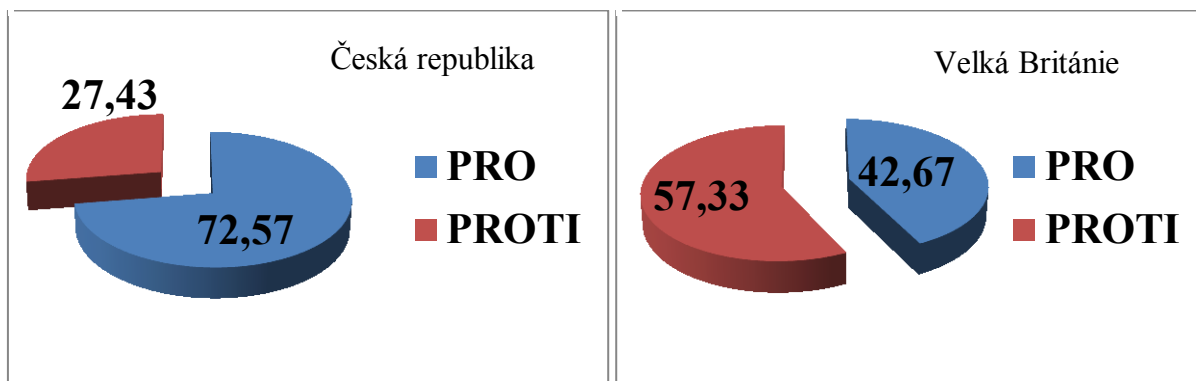

Zdroj: vlastní zpracování

I když je právně velmi obtížné, aby se Evropská unie rozpadla, je 29,65% respondentů z České republiky přesvědčeno, že tento stav v budoucnu nastane. Stejného názoru je i většina (44%) respondentů z Velké Británie. 10,62% Čechů předpokládá, že budoucnost Evropské unie povede k vytvoření politické unii, tedy k vytvoření federativního státu. Stejný názor zastává i 14,67% Britů. Mezi českými respondenty si 34,51% myslí, že vývoj Evropské unie

skončí vytvořením Hospodářské a měnové unie. Další krok, tedy vytvoření unie politické již nenastane. Stejnou odpověď vybralo 17,33% Britů. Poměrně velká skupina respondentů si myslí, že Evropská unie se už vyvíjet nebude a zůstane na stejné úrovni, jako je nyní. Tohoto názoru je 25,22% Čechů a 24% Britů.

Graf 4.21 Jste PRO nebo PROTI členství v Evropské unii? (%)

Zdroj: vlastní zpracování

Názory respondentů, zda jsou pro nebo proti členství v Evropské unii, se v jednotlivých státech liší viz Graf 4.21. V České republice převládá názor pro členství v EU. Tohoto názoru je 72,57% dotázaných respondentů. Naopak proti je 27,43% respondentů. Respondenti z Velké Británie jsou naopak spíše proti Evropské unii. Proti je konkrétně 57,33% dotázaných. Členství v Evropské unii naopak podporuje 42,67% Britů.

5. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat postoj vybraných států, tedy České republiky a Velké Británie k Evropské unii.

Z vyhodnocení dat, které byly shromážděny na základě dotazníkového šetření vyplývá, že postoj široké veřejnosti k problematice Evropské unie se ve vybraných zemích liší. Informovanost o dění na poli Evropské unie prostřednictvím televizního zpravodajství je podle respondentů nedostačující, na což poukázalo 50% respondentů. Respondenti proto vyhledávají dodatečné informace převážně na internetových zpravodajských portálech.

Názor na zavedení společné měny euro je pro oba vybrané státy stejný. Ačkoli většina respondentů používá společnou měnu euro při svém podnikání či zahraničních cestách, z dotazníku jasně vyplývá, že občané České republiky a Velké Británie jsou ve velké míře proti jejímu zavedení jak v České republice (83%), tak ve Velké Británii (90%). Účastníci dotazníkového šetření z obou zemí také uvedli, že nepodporují finanční pomoc zadluženým zemím jako je Řecko. K otázce přijetí Smlouvy o stabilitě, koordinaci a řízení hospodářství v eurozóně se názory společnosti různí. Polovina respondentů by tuto smlouvu podpořila. Což pak nekoresponduje s názorem zástupců vlád České republiky a Velké Británie. Tyto dvě země jako jediné zmíněnou smlouvu nepodepsaly.

Ekonomická situace malé země by se po připojení k integraci měla výrazně zlepšit. Z vyhodnocení dotazníků však vyplynuly převážně negativní názory na českou ekonomiku a její vývoj po vstupu do Evropské unie. Britští respondenti si také myslí, že se ekonomická situace po přístupu k EU nezlepšila. Z vývoje vyhodnocovaných dat (HDP, inflace, atd.) však jasně vyplývá, že členství malé ekonomiky v integračním seskupení je pro její ekonomický růst výhodné či dokonce nutné. Pro velkou ekonomiku již situace není tak optimistická. Z analýzy ekonomických ukazatelů je zřejmé, že členství České republiky v Evropské unii má na ekonomickou situaci velký vliv, viz Tab. 3.2. Česká republika je malým otevřeným státem v integraci a je závislá na vývoji ostatních ekonomik, nejvíce pak na ekonomice německé, která je jednou z největších a nejstabilnějších v celé Evropské unii.

Velká Británie se otázkou evropské integrace zabývala již od jejích počátků. Vrcholní političtí představitelé Velké Británie stáli u zrodu myšlenky vybudovat „Společné státy evropské“. V pozdějším vývoji se však starali spíše o své vlastní zájmy a o udržení dobrého vztahu se Spojenými státy americkými. Česká republika se nacházela ve zcela odlišné situaci. I přes postoj, který evropskou integraci jasně podporoval, se této „akce“ nemohla zúčastnit,

a to z důvodu okupace sovětskými vojsky. Optimistický názor na sjednocení Evropy se však stejně jako u Velké Británie a občanů České republiky po čase změnil.

Budoucnost Evropské unie je však podle dotazníkového šetření velmi pesimistická. I když je právně velmi obtížné, aby se Evropská unie rozpadla, předpovídá jí tento budoucí vývoj 44% dotazovaných z Velké Británie. Občané České republiky vidí budoucí vývoj trochu optimističtěji, neboť 34% respondentů uvedlo, že vývoj Evropské unie bude směřovat k vytvoření Hospodářské a měnové unie. Celkový pohled respondentů vybraných zemí je na členství v Evropské unii odlišný, viz. Graf 4.21. Ve Velké Británii je dle šetření zastoupena větší část odpůrců členství v Evropské unii (58%), zatímco v České republice velká většina dotazovaných členství podporuje.

Z dotazníkového šetření se dá kromě dat vyvodit také obecný postoj občanů České republiky a Velké Británie k problematice Evropské unie. Britští respondenti přistupují k problémům Evropské unie více zodpovědně. Dá se tak usoudit z došlých odpovědí obyvatel Velké Británie, kteří odmítli dotazník vyplnit a to z toho důvodu, že nemají k zodpovězení otázek potřebnou znalost problému. Čeští respondenti vyplnili dotazník bez výjimky.

Seznam použité literatury

a) Knížní zdroje

- [1] BALASSA, Béla A. *Teorie ekonomické integrace*. 1.vyd. Praha: Svoboda: 1966. 328s.
- [2] BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie Evropské integrace*. 1.vyd. EKON, Praha 2008. 480s. ISBN 978-80-247-1807-1.
- [3] BERNDT, Ralph. *Mezinárodní marketingový management*. 1.vyd. Computer Press, Brno 2007. 360s. ISBN 978-80-251-1641-8.
- [4] BĚLINA, Pavel a kol. *Dějiny Evropské civilizace II*. 1.vyd. Paseka, Praha 1997. 322s. ISBN 80-7185-100-0.
- [5] EL-AGRAA, Ali M. *Regional integration: experience, theory and measurement*. Basingstoke: Macmillan 1999. 441p. ISBN 0333764609.
- [6] FIALA, Petr a kolektiv. *Evropeizace zájmů. Politické strany a zájmové skupiny v České republice*. Masarykova univerzita, Brno 2009. 1.vyd. 373s. ISBN 978-80-210-4920-8.
- [7] FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. 3.vyd. Mezinárodní politický ústav Masarykovy Univerzity, Brno 2003. 248s. ISBN 80-210-3041-0.
- [8] FORET, Miroslav a Jana STÁVKOVÁ. *Marketingový výzkum: Jak poznávat své zákazníky*. 1.vyd. Grada, Praha 2003. 160s. ISBN 80-247-0385-8.
- [9] KÖNIG, Lubor a kol. *Učebnice evropské integrace*. 2.vyd. Barrister & Princopal, Brno 2007. 389 s. ISBN 978-80-7364-004-6.
- [10] MACH, Petr a Ivan PILIP. *Evropská unie*. +.vyd. Vysoká škola ekonomie a managementu, Praha 2011. 11řs. ISBN 978-80-86730-72-1.
- [11] MALÝ Jiří a kolektiv. *Globalizace, integrace a české národní zájmy*. Professional Publishing, Praha 2011. 1 vyd.247s.ISBN 978-80-7431-061-4.
- [12] MORGAN, Kenneth.O. *The Oxford Illustrated History of Britain*. 2.vyd. Oxford: Oxford University Press, 2009. 683s. ISBN 978-0-19-954475-2.

- [13] OPPENHEIM, A.N. *Questionnaire Design, Interviewing and Attitude Measurement*. 1.vyd. New York 1992. 303p. ISBN 1-85567-043-7.
- [14] ORT, Alexandr. *Evropa a Evropská unie*. 1. Vyd. Úhlava, o.p.s.. Klatovy 2011.90 s. ISBN 978-80-905087-0-5.
- [15] SCHELLE, Karel a kol. *Podíl českých zemích na integračních a unifikačních snahách v Evropě*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 214s. ISBN 978-80-7418-048-4.
- [16] VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy*. 2.vyd. Praha: NLN, s.r.o. 2009. 811s. ISBN 978-80-7106-570-8.
- [17] ZLÝ, Bohumil. *Úvod do teorie mezinárodní ekonomické integrace*. Tribun EU, Brno 2009. 284s. ISBN 978-80-7399-719-9.

b) Internetové zdroje

- [1] BUSINESSINFO.CZ. *Velká Británie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. Cit.1.4.2012. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/velka-britanie-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000687/>
- [2] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci: zahraniční a vnitřní migrace – datové údaje* [online]. [2012-03-14]. Cit.3.4.2012. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/420043F278/\\$File/c02r01.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/420043F278/$File/c02r01.pdf)
- [3] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Česká republika od roku 1989 v číslech*. [online]. [2012-03-04]. Cit.9.4.2012. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989#05
- [4] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Mzdy, náklady práce – časové řady: Průměrná hrubá měsíční mzda* [online]. [2012-03-27]. Cit.2.4.2012. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/pmz_cr
- [5] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky: Průběžné statistiky - Makroekonomické údaje* [online]. Cit.1.4.2012. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statistiky>
- [6] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vývoj české ekonomiky v roce 2003*. [online]. [2004-03-15]. Cit.31.3.2012. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/VYCEK200304.doc>

- [7] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vývoj české ekonomiky v roce 2004*. [online]. [2005-03-16]. Cit.31.3.2012. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/vycek200405.doc>
- [8] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vývoj české ekonomiky v roce 2005* [online]. [2006-03-16]. Cit.31.3.2012. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/publ/1109-05-v_roce_2005
- [9] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vývoj české ekonomiky v roce 2008* [online]. [2009-03-16]. Cit.31.3.2012. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/1109-08-v_roce_2008
- [10] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vývoj české ekonomiky v roce 2010* [online]. [2011-03-16]. Cit.31.3.2012. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/publ/1109-10-4_ctvrtleti_2010
- [11] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vývoj ekonomiky České republiky 1. až 4. Čtvrtletí 2011* [online]. [2012-03-14]. Cit.31.3.2012. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1109-11-q4_2011
- [12] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vývoj zahraničního obchodu v roce 2003* [online]. [2004-03-21]. Cit.1.4.2012. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo012304analyza04.doc>
- [13] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vývoj zahraničního obchodu v roce 2004* [online]. [2005-02-04]. Cit.1.4.2012. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo040205analyza05.doc>
- [14] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost, nezaměstnanost – časové řady: Zaměstnanost a nezaměstnanost od roku 1993* [online]. [2012-01-04]. Cit.1.4.2012. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr
- [15] EUROPA.EU. *Jak funguje Evropská unie: historie*. [online]. Cit.31.3.2012. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/2000-2009/2009/index_cs.htm
- [16] EUROPA.EU. *Lisabonská smlouva*. [online]. Cit.18.4.2012. Dostupné z: http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_cs.htm
- [17] EUROSOP.CZ. *Británie chce odstoupit od řady oblastí policejní*. [online]. [16.10.2012]. Cit. 2.4.2013. Dostupné z: <https://www.eurosop.cz/8953/21401/clanek/britanie-chce-odstoupit-od-rady-oblasti-policejni-spoluprace-eu/>

- [18] EUROSKOP.CZ. *Cameron je připraven vetovat rozpočet EU.* [online]. [7.10.2012]. Cit.2.4.2013. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8953/21366/clanek/cameron-je-pripraven-vetovat-rozpocet-eu/>
- [19] EUROSKOP.CZ. *Cameron slíbil referendum o členství v unii do roku 2017.* [online]. [23.1.2013]. Cit. 2.4.2013. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8953/21822/clanek/cameron-slibil-referendum-o-clenstvi-v-unii-do-roku-2017/>
- [20] EUROSKOP.CZ. *Gauck a Nečas: Stabilizace eurozóny je i v zájmu ČR.* [online]. [11.10.2012]. Cit. 2.4.2013. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8952/21383/clanek/gauck-a-necas-stabilizace-eurozony-je-i-v-zajmu-cr/>
- [21] EUROSKOP.CZ. *Schwarzenberg: Evropa zaspala, její zlatý věk je u konce.* [online]. [10.9.2012]. Cit.2.4.2013. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8953/21246/clanek/schwarzenberg-evropa-zaspala-jeji-zlaty-vek-je-u-konce/>
- [22] EUROSTAT. *Statistics: Economy and finance – National Accounts. GDP and main components.* [online]. Cit.18.4.2012. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do>
- [23] EUROSKOP.CZ. *Tony Blair se obává britského odchodu z EU.* [online]. [10.8.2012]. Cit.2.4.2013. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8953/21122/clanek/tony-blair-se-obava-britskeho-odchodu-z-eu/>
- [24] House of Commons. *Economic Indicators, February 2012* [online]. House of Commons Library. Cit.5.4.2012 Dostupné z: <http://www.parliament.uk/briefing-papers/RP12-9>
- [25] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. Velvyslanectví České republiky v Londýně. *Skromný růst britského HDP za první čtvrtletí 2011* [online]. [2011-05-03]. Cit.5.4.2012. Dostupné z: http://www.mzv.cz/london/cz/obchod_a_ekonomika/zpravodajstvi/index.html
- [26] Office for National Statistics. *Consumer Price Indices, 1947 - 2004.* [online]. [2005-12-13]. Cit.5.4.2012. Dostupné z: <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/cpi/consumer-price-indices/1947---2004/index.html>

- [27] Office for National Statistics. *Consumer Price Indices February 2012* [online]. [2012-03-20]. Cit. 5.4.2012. Dostupné z: <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/cpi/consumer-price-indices/february-2012/stb---consumer-price-indices---february-2012.html>
- [28] Office for National Statistics. *Employment and unemployment rates, 1971 to 2010*. [online]. [2011-02-11]. Cit.5.4.2012. Dostupné z: <http://www.ons.gov.uk/ons/datasets-and-tables/index.html?pageSize=50&newquery=unemployment+1973>
- [29] Office for National Statistics. *Labour market statistics: February 2012, Unemployment*. [online]. [2012-02-15]. Cit.5.4.2012. Dostupné z: <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/lms/labour-market-statistics/february-2012/statistical-bulletin.html#tab-Unemployment>
- [30] PARLIAMENT.UK. *UK trade statistics*. [online]. [2012-03-13]. Cit.5.4.2012. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/briefing-papers/SN06211>
- [31] THE WORLD BANK. *Data by Country: United Kingdom* [online]. Cit.5.4.2012. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/united-kingdom>

Seznam zkratek

BBC	British Broadcasting Corporation
CEFTA	Central European Free Trade Agreement
CZK	Česká koruna
ČR	Česká republika
ECU	European current unit
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMS	Evropský měnový systém
ES	Evropská společenství
ESUO	Evropské sdružení uhlí a oceli
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
G-6	Francie, Západní Německo, Itálie, Japonsko, Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Spojené státy americké
GBP	Britská libra
HDP	Hrubý domácí produkt
JEA	Jednotný evropský akt
OSN	Organizace spojených národů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PHARE	Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
USA	United states of America
VB	Velká Británie
WTO	World trade organization

Seznam tabulek

Tab. 3.1	HDP České republiky před vstupem do EU
Tab. 3.2	HDP České republiky po vstupu do EU
Tab. 3.3	Inflace České republiky před vstupem do EU
Tab. 3.4	Inflace České republiky po vstupu do EU
Tab. 3.5	Nezaměstnanost v České republice před vstupem do EU
Tab. 3.6	Nezaměstnanost v České republice po vstupu do EU
Tab. 3.7	Průměrné mzdy v České republice před vstupem do EU
Tab. 3.8	Průměrné mzdy v České republice po vstupu do EU
Tab. 3.9	Vývoj migrace z a do České republiky před vstupem do EU
Tab. 3.10	Vývoj migrace z a do České republiky po vstupu do EU
Tab. 3.11	Přírůstek stěhování
Tab. 3.12	Zahraniční obchod České republiky před vstupem do EU
Tab. 3.13	Zahraniční obchod České republiky po vstupu do EU
Tab. 3.14	HDP Velké Británie před vstupem do EU
Tab. 3.15	HDP Velké Británie po vstupu do EU
Tab. 3.16	HDP Velké Británie v současném období
Tab. 3.17	Inflace Velké Británie
Tab. 3.18	Nezaměstnanost Velké Británie v %
Tab. 3.19	Pracovní síla ve Velké Británii
Tab. 3.20	Pracovní síla v současném období
Tab. 3.21	Průměrný roční výdělek (v GBP)
Tab. 3.22	Přírůstek stěhování ve Velké Británii před vstupem do EU
Tab. 3.23	Přírůstek stěhování ve Velké Británii po vstupu do EU
Tab. 3.24	Zahraniční obchod Velké Británie před vstupem do EU

Tab. 3.25	Zahraniční obchod Velké Británie po vstupu do EU
Tab. 3.26	Zahraniční obchod Velké Británie v současném období
Tab. 3.27	Bilance vzájemné obchodní výměny mezi Českou republikou a Velkou Británií (mld.Kč)
Tab. 4.1	Interakce mezi institucemi EU a domácími politickými aktéry
Tab. 4.2	Srovnání školských systémů Velké Británie a České republiky

Seznam grafů

Graf 4.1	Pohlaví respondentů
Graf 4.2	Věk respondentů (%)
Graf 4.3	Vzdělání respondentů (%)
Graf 4.4	Současná činnost respondentů (%)
Graf 4.5	Bydliště respondentů (%)
Graf 4.6	Myslíte si, že je důležité informovat o dění v EU? (%)
Graf 4.7	Zajímá Vás dění v Evropské unii? (%)
Graf 4.8	Jsou podle Vás informace o dění v Evropské unii poskytované televizními novinami dostačující? (%)
Graf 4.9	Zjišťujete si více informací o dění v Evropské unii, než ty, které jsou poskytovány televizí?
Graf 4.10	Pokud ano, z jakých zdrojů informace čerpáte?
Graf 4.11	Používáte kromě národní měny i společnou měnu euro (např. při cestování, podnikání, atd.) ?
Graf 4.12	Jste pro zavedení eura v České republice?
Graf 4.13	Souhlasíte s finanční pomocí Řecku a ostatním zemím v krizi?
Graf 4.14	Podpořili byste Rozpočtovou smlouvu, která má zamezit tomu, aby se státy příliš zadlužovaly?

- Graf 4.15 Ovlivňuje Váš pohled na Evropskou unii názor prezidenta Václava Klause?
- Graf 4.16 Souhlasíte s proevropským postojem nového prezidenta Miloše Zemana k Evropské unii?
- Graf 4.17 Souhlasíte s vyhlášení referenda o setrvání Velké Británie v Evropské unii?
- Graf 4.18 Myslíte si, že dění v Evropské unii ovlivňuje Váš každodenní život?
- Graf 4.19 Zlepšila se podle Vás ekonomická situace České republiky po vstupu do Evropské unie?
- Graf 4.20 Kam se podle Vás bude ubírat směr Evropské unie?
- Graf 4.21 Jste pro nebo proti Evropské unii?

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

26.4.2013

.....
Bc. Kateřina Palyzová